

Nr	Amet/isik kuupäev, nr	Arvamuse/kooskõlastuse sisu	Valla poolne seisukoht ja tegevus
1	Kaitseliit, 22.03.2021	Seisukohad, arvamused jm menetlusliku tagasiside KOV üldplaneeringute küsimuses esitab Kaitseliit Kaitseministeeriumi (KaM) kaudu. Ka antud üldplaneeringu küsimuses esitatakse teile Kaitseliidu arvamus Lääne-Nigula valla ÜP küsimuses KaM vastuskirjaga.	Võetud teadmiseks.
2	Imatra Elekter AS, 24.03.2021	Lääne-Nigula valla üldplaneeringu eelnõu punktis 3.8.2. Elektrivõrk on kirjutatud, et Sutlepa 35/10 kV alajaam rekonstrueeritakse 110/10 kV alajaamaks ja ühendatakse lähedalt mööduva Eleringi 110 kV õhuliiniga. Kaardil on aga alajaama ühendusliin Eleringi 110 kV liiniga näitamata.	Joonist korrigeeriti.
3	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, 23.03.2021 nr 16-6/18-2603-012	TTJA kooskõlastab Lääne-Nigula valla üldplaneeringu oma tegevusvaldkonna piires.	Võetud teadmiseks.
4	Politsei- ja Piirivalveamet, 01.04.2021 nr 2.1-3/25395-6	Haapsalu politseijaoskond kooskõlastab Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu.	Võetud teadmiseks.
5	Transpordiamet, 16.04.2021 nr 7.1-2/21/6805-2	<p>Transpordiameti hinnangul on tänavate kaitsevööndite laiendamine 30 m vajalik ja sobilik järgmistes lõikudes (sh üldplaneeringusse juba kantud lõigud) PlanS § 75 lg 1 p 8 asusel:</p> <p>Risti alevik:</p> <ol style="list-style-type: none"> riigitee nr 9 km 38,83-41,40 (alevikku läbib lõik, riigitee parem pool), riigitee nr 16151 0,98-1,51 (Risti kergliiklustee nr 16811 riigiteega ristumisest kuni planeeritud tiheasustusala lõpuni). <p>Palivere alevik:</p> <ol style="list-style-type: none"> riigitee nr 9 km 49,92-50,91 (vasakul pool riigiteed, aleviku piires), riigitee nr 16160 km 1,20-3,17 (vasakul pool riigiteed). <p>Taebla alevik:</p> <ol style="list-style-type: none"> riigitee nr 16136 km 1,17-1,45 (vasakul pool riigiteed, kiirspirangu ala lõpust kuni planeeritud tiheasustusala lõpuni), riigitee nr 9 km 59,01-59,22 (paremal pool, aleviku piires) ja km 59,01-60,47 (vasakul pool, aleviku piires kuni planeeritud tiheasustusala lõpuni). <p>Üldplaneeringu seletuskirjas ei ole tuvastatav Maanteeameti 22.10.2018.a esitatud ettepanekuga arvestamine või põhjendus selle arvestama jätmise kohta järgmistest punktide osas:</p> <ol style="list-style-type: none"> Määrata tingimus, et põhjendatud juhul tuleb suurendada kaevandatavate aladele juurdepääsuteede, kaasa arvatud riigiteede kandevoimet. Juhul kui riigitee olemasoleva kandevoimega ei arvestata, tuleb leida kaevandatavate alade teenindamiseks alternatiivne juurdepääsulahendus, mis on vastavuses liikluskorraldusega. Määrata rajatise asukoha kooskõlastamise vajadus riigitee omanikuga juhul, kui rajatise kõrgus (tuulikute puhul lisada labade pikkus) on suurem kui kaugus äärmise sõiduraja välimisest servast. <p>22.09.2020 kirjaga oleme palunud riigiteedele viitamisel kasutada täiendavalt riigitee numbrit ja nime, et oleks selgem riigiteedega puutumus. Palume üldplaneeringusse viia täpsustused riigiteede numbrite osas.</p> <p>Riigitee nr 16151 km 0,98 (paremal pool, 40 km/h) on üldplaneeringuga planeeritud kohalik tee (täna mahasõit). Soovitame ristumiskohta mitte kavandada piiratud nähtavusega sisekurvi, võimalusel nihutada kohaliku tee ristmik põhja poole.</p> <p>Üldplaneeringu seletuskirjas on märge, et Natura alade suhtes tuleb kergliiklustee projekteerida maanteedega vastasküljele. Palume pöörata tähelepanu asjaolule, et kergliiklustee (jalg- ja jalgrattateed) projekteerimisel tuleb lähtuda tõmbepunktide asukohast. Jalg- ja jalgrattateed tuleb võimalikult pikas lõigus kavandada ühele poole riigiteed ning riigitee ületuskohtade kavandamine peab olema põhjendatud.</p> <p>Planeering vastab Maanteeameti 22.10.2018., 13.06.2019 ja 22.09.2020 kirjades ja Veeteede Ameti kirjas 24.08.2020 esitatud seisukohtadele osaliselt. Võttes aluseks planeerimiseaegse ning Transpordiameti põhimääruse, kooskõlastame tingimuslikult AB Artes Terrae OÜ koostatud Lääne-Nigula üldplaneeringu eelnõu juhul, kui seda korrigeeritakse käesoleva kirjaga esitatud märkustega. Märkuste arvestamata jätmisel esitada põhjendused, miks esitatud ettepanekuid arvesse ei võeta.</p> <p>Tingimusliku kooskõlastuse puhul on sisuliselt tegemist kooskõlastuse andmisest keeldumisega, milles kirjeldame alternatiivset planeeringut, millele oleksime nõus andma kooskõlastuse. Tingimustele vastavalt muudetud üldplaneering tuleb uuesti saata Transpordiametile kooskõlastamiseks. Tingimuste arvestamata jätmisel on üldplaneeringu eelnõu vastuolus planeerimiseaegse § 75 lg 1 p 1 ja ehitusseadustiku § 70 lg 2.</p>	<p>Küsimused lahendati ühise koosoleku raames ning tehti vastavad korrigeerimised. Tänavate kaitsevööndite laiendati vaid Taeblas.</p> <ol style="list-style-type: none"> Arvestame ja sõnastame vastavaks ka raiealadele. Arvestada. <p>Transpordiametiga lahendati küsimused ühise koosoleku käigus. Üldplaneeringu eelnõu kooskõlastati järgneva kirjaga.</p>
5 (2)	Transpordiamet, 18.06.2021 nr 7.1-2/21/6805-4	16.04.2021 kirjaga nr 7.1-2/21/6805-2 kooskõlastasime üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu tingimuslikult. Täiendava koostöö tulemusena suurendatakse üldplaneeringuga Taebla alevikus riigitee nr 9 Ääsmäe – Haapsalu – Rohuküla km 59,01-59,22 kaitsevööndit 30 meetrini. Meie 16.04.2021 kirjas esitatud riigiteede teiste lõikude puhul on tegemist juhtudega, kus riigitee katastriüksus ei asu asulas, olemasolev hoonestusjoon asub kaugemal kui 30 meetrit riigitee katte servast või üldplaneeringuga ettenähtud maakasutuse sihtotstarve on roheala, virgestuse maa-ala ning nendes lõikudes riigitee kaitsevööndeid ei suurendata. Võttes aluseks planeerimiseaegse ning Transpordiameti põhimääruse, kooskõlastame Lääne-Nigula valla üldplaneeringu. Peale planeeringu kehtestamist palume esitada Transpordiametile riigitee kaitsevööndite ulatuse kiht digitaalsel (.dwg vms) kujul, mille edastame Maa-ametile kitsenduste kaardi otstarbeks.	Võetud teadmiseks.
6	Päästeamet, 12.04.2021 nr 7.2-3.4/2301-2	Meile teadaolevalt asub samuti Lääne-Nigula vallas neli ohtlikku ettevõtet nagu on välja toodud Lääne-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes. Ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete kohta on informatsiooni võetud Maa-ameti kaardirakendusest https://xgis.maaamet.ee/maps/XGis kasutades kaardikihti „ohtlikud ettevõtted ja vesivarustus“. Paraku on aga seal üks viga – Cipax AS ohuala ei ole 362m nagu Maa-ameti kaardirakenduses on märgitud vaid 399m. Antud ohuala on välja toodud riskianalüüsis, mis on kooskõlastatud 21.10.2020a. Sellisel, palume seda ohuala parandada. Palume lisada ka ohtlike ettevõtete aadressid lisaks nende nimetustele. Kuna valla territooriumil asuvad ohtlikud ettevõtted, tuleb maakasutuse planeerimisel ja ehitise projekteerimisel lähtuda kemikaaliseaduse § 32 nõuetest ning aluseks võtta metoodika „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute ja ehitusprojektide kooskõlastamise otsuse tegemine“. Metoodika on leitav Päästeameti kodulehelt: https://www.rescue.ee/et/juhendid .	Ohuala osas on tegu planeeringu informatiivse kihiga (mida KOV ei kehtesta). Kihti korrigeeriti planeeringulahenduses ning eelnõu on esitatud uuesti Päästeametile kooskõlastuse saamiseks.
7	Terviseamet, 22.03.2021 nr 9.3-4/21/3658-2	Terviseameti lääne regionaalosakond on tutvunud esitatud üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande materjalidega ning kooskõlastab Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja KSH aruande.	Võetud teadmiseks.
8	Lääneranna vallavalitsus, 15.04.2021 nr 297	Kooskõlastada Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu.	Võetud teadmiseks.

<p>9 Enefit Green AS, 16.02.2020 nr TO-JUH-6/28</p>	<p>Seoses eesmärgiga soodustada Tallinn-Haapsalu maantee piirkonnas paiknevate külade elanike arvu kasvu ja tagada vallas inimestele uute töökohtade loomist ning kooskõlas väga heade looduslike oludega taastuvengeetika edendamiseks piirkonnas näha ette Lääne-Nigula valla koostatavas üldplaneeringus uusi tööstusparkide asukohti koos elektriühenduse otseliini rajamise võimalusega. Elektritruuseadus võimaldab energiatootmise alajaama asukohast 6 kilomeetri raadiuses edastada energiat otse tootja ja tarbija vahel ilma piirkonna elektrivõrgu valdaja osaluseta ja seega võrgutasuta, mis loob iga tootmiseladme alajaama ümber piirkonna, kus tootmine, eelkõige energiamahukas tootmine, on oluliselt soodsam tavapärasest. Tööstuspargi ala suuruseks võiks planeerida alates 10 ha suuruseid alasid. Konkreetset tööstuspargi asukohta ei pea täpselt paika panema koostatavas üldplaneeringus, võib märkida ära, et seda tuleb täpsustada teise tasandi planeeringute abil. Küll aga on mõistlik näidata ala ära piirkonnana, mis lähtub täna olemasolevast parimast teadmistest ja jääb Risti-Palivere-Seljaküla-Piirsalu vahele vastavalt joonisele 1.</p>	<p>2021. a aprilli kuu seisuga puudub elektrijaama, millest saaks otseliini kavandada. Seega ei ole alust ka küsitud tootmisalade kavandamiseks soovitud mahus. Viidatud elektrijaama tegemiseks on vajalik eriplaneering, koos eriplaneeringu menetlemisega saab vajadusel määrata ka tootmisala. Üldplaneeringusse kanti üldisemad ettevõtluse- ja toomise alad, mis paiknevad Koluvere-Kullamaa ja Jaakna külades. mis annab üldise suuna võimalikule piirkonnale, kuhu võiks kaaluda mõne uue piirkonda töökohti toova ettevõtte koos vajaliku taristuga.</p>
<p>10 Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium, 18.03.2021 nr 1.10-17/21-0054/1758-1</p>	<p>Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium, olles tutvunud Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõuga, kooskõlastab nimetatud eelnõu. Taastuvengeetika teemad on üldplaneeringus kaetud ning erinevad kriteeriumid välja toodud, mis on vajalikud taastuvengeetika arendamiseks.</p>	<p>Võetud teadmiseks.</p>
<p>11 Haapsalu linnavalitsus, 14. aprill 2021 nr 326</p>	<p>Kooskõlastada Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu Haapsalu Linnavalitsusele esitatud kujul.</p>	<p>Võetud teadmiseks.</p>
<p>12 Imatra Elekter AS, 28.08.2020 nr.2-2/23</p>	<p>Lisaks meie poolt esitatud kirjale Lääne-Nigula valla üldplaneerijale Heiki Kalbergile 03.06.2019, esitame täiendavad ettepanekud järgmiste perspektiivsete elektriliinitrasside asukohtade kohta: 1. Elektriraudtee ehitamise korral 10 kV kaabelliin Risti 110/35/10 kV alajaamast Risti veoalajaamani, 10 kV kaabelliin Taebla 110/10 kV alajaamast Taebla veoalajaamani. 2. Võimsuste olulise suurendamise korral 35 kV võrgus rekonstrueeritakse Haapsalu – Sutlepa - Risti 35 kV õhuliin samal pingestamisel või vajadusel 110 kV pingega liiniks olemasoleval trassil. Üleminekul 110 kV pingele rekonstrueeritakse Palivere 35/10 kV alajaam 110/10 kV alajaamaks. Sutlepa 35/10 kV alajaam rekonstrueeritakse 110/10 kV alajaamaks ja ühendatakse lähedalt mööduva Eleringi 110 kV õhuliiniga.</p>	<p>Esitatud info on tekstiliselt ning ka joonisel kajastatud. Esitatud info on kajastatud kooskõlastatavas lahenduses. Sutlepa alajaama 110 kV ühendus kajastatakse kaardil.</p>
<p>13 Priit Kotkas, 16. aprill 2021</p>	<p>1.Üldplaneeringu eskiisi kaardil on meie perele, s.o. allakirjutatule ning minu abikaasale Signe Kotkasele kuuluvale Einbi külas asuva Ramsholmi kinnistule märgitud avalikult kasutatav tee. Sellist teed meie kinnistul pole. Üldplaneeringus saab teed näidata avalikult kasutatava teena juhul, kui ta tee on avalikult kasutatavaks pädeva organi kehtiva otsusega määratud. Seda tehtud pole. Teavitati, et kinnistul omanikud ei soovi oma koduhoovi avalikult kasutatat teed. Seega puudub vallavalitsusel käesoleval hetkel igasugune õiguslik alus näidata Ramsholmi kinnistul olevat teed avalikult kasutatava teena. Tulenevalt eeltoodust tuleb avalikult kasutatava tee tee tingmärk üldplaneeringu kaardil Ramsholmi kinnistult eemaldada. 2.Üldplaneeringu eskiisi kaardil on märgitud Ramsi poolsaare tippu lautrikoht Lääne-Nigula vallale kuuluvale, Einbi külas asuval kinnistule nr 1125132, katastrinumbriga nr. 52001:005-0008. Lautrikoha loomine sellele kinnistule ei ole võimalik. Nimelt läheb poolsaare tippu Vormsi suunas merre ELASA-le kuuluv Vormsi ja Hiiumaad mandri ühendav valguskaabel. Valguskaabli kohaldub kaitsevöönd, mis Vabariigi Valitsuse 25. juuni 2015. a määruse nr 73 „Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded“ § 14 lg 2 kohaselt on merel 0,25 mere miili so 463 meetrit sideehitise keskjoonest. Kaabel läheb merre vallale kinnistult nr 1125132, mille merepiir on napilt 40 meetrit. Lautrikoht tähendab autode ja paadikärude pikka vette tagurdamist ning merre kinnijäänud autode traktoritega meremudast väljatõmbamist, milline tegevus sidekaabli kaitsevööndis pole võimalik. Seega ei saa Ramsi poolsaare tippu, lautrikohta rajada. Palume lautrikoha tingmärk kaardilt eemaldada. 3.Üldplaneeringu kaardil on Ramsholmi kinnistul asuv elamu ja selle õueala jäänud ehituskeelu alasse. Teeme ettepaneku ehituskeelu alast välja jätta õueala ja talu majandushoov, mis on majandushoonete ehitamiseks sobiv ala. Uus ehituskeelu joone ettepanek on lisatud kirjale Lisa 1 näidatud sinisega, olemasolev ehituskeelu joon punasega. Palume kaarti vastavalt korrigeerida. 4.Meile kuuluvale Einbi külas asuval Voosi kinnistul on olemasolev kasutuses lautrikoht, mille palume märkida ka üldplaneeringu kaardile. Kuna lautrikoha juurde on vajalik rajada ka merenduse ja kalandusega seotud ehitisi, teeme ettepaneku näidata lautrikoha kõrvale praeguse ehituskeelu ala sisse ehitusala, mis võimaldaks ehitada lautrikohte võrgu- ja paadikuure ning muid merenduse ja kalandusega seotus hooned. Kirja Lisas 2 on lautrikoha ettepanek näidatud mustaga ning ehitusala ettepanek näidatud punasega. 5.Üldplaneeringuga on ette nähtud püsiühendus Noarootsi ja Vormsi vahel, planeeringu eskiisile on märgitud ka selleks ettenähtud maa-ala. Üldplaneeringu seletuskirja p.3.6.4.2. kohaselt nähakse ette perpektiivne trassikordior. Kas keskkonnamõjude strateegilise hindamise aruandes kinnitatakse sõnaselgelt, et üldplaneeringuga kavandatakse Noarootsi-Vormsi üle mere ühendusteed, seda nimetatakse ka üheks oluliseks üldplaneeringuga kavandatavaks ühendusteeks. Samas hoidutakse käsitlemast seda olulist teema keskkonnamõjude strateegilises hinnangus. Seega ühelt poolt soovitakse üldplaneeringuga ette näha vähemalt 3 km pikkuse silla ehitust üle Voosi kurgu Vormsile ning samas keeldutakse selle ühendustee keskkonnamõju hindamast. Seadus ei näe ette võimalust olulisi ühendusteid informatiivsena planeerida - kui üldplaneeringu nähakse ette võimalus sellise ühendustee rajamiseks tulevikus, tuleb selle ühendustee rajamise keskkonnamõju ka keskkonnamõjude strateegilises hinnangus hinnata või kui seda teha ei soovita kogu Noarootsi - Vormsi ühendusteed puudutava osa seletuskirjast, kaardimaterjalilt ja keskkonnamõjude strateegilisest hinnangust välja jätta.</p>	<p>Omalvalitsuse seisukoht on, et kõnealuses kohas peab olema avalikult kasutatav tee, üldplaneering näeb ette tee vajaduse ja peale üldplaneeringu kehtestamist saab teha järgmised õiguslikud toimingud tee avalikuks kasutamiseks määramiseks. Ehitusseadustiku kohaselt on ehitise kaitsevööndis tegutsemiseks piirangud, kuid ei ole välistatud lautrikoha toimimine. Lautrikoha majandamine toimus koostöös sideehitise kaitsevööndi valdajaga. Looduskaitse seaduse § 38 võimaldab õuealale ehitada, mistõttu ei ole põhjendatud täiendavalt küsitud asukohas ehituskeeluvööndit vähendada. Omalvalitsuse seisukoht on, et kui realiseeruv Teie kirja punktis kaks nimetatud lautrikoht, siis ei ole vajadust täiendava lautrikoha tegemiseks. P-s 2 nimetatud lautrikoht ei vaja olulisi ehitustööd, praegu pakutu vajab seda; omavalitsus eelistab väiksemat sekkumist. Üldplaneeringu seletuskirjas on: "Üldplaneeringusse on kantud perspektiivne trassikordiori kulgemine informatiivse infona. Üldplaneeringuga maaüksustele trassile kitsendusi ei seata. Ühenduse elluviimine on mastaapne riiklik projekt ja huvi (riigiteede ühendamiseks), mistõttu algatatakse projekti elluviimiseks vajadusel riigi eriplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine." Üldplaneeringusse on kantud</p>

	<p>Kuna esitatud eelnõudes ühendustee praegusel hetkel sisaldub, tuleb üldplaneeringusse kindlasti lisada ka sotsiaal-majanduslikud põhjendused, millega sellist investeeringut põhistatakse. Eeldusel, et Voosi kurku, sissesõitu Haapsalu lahele ei plaanita sulgeda purjelaeveadele, saab tegemist olema massiivse, kõrge ehitusega, mille ehituse ning ekpluatatsiooniga kaasneb ka ulatuslik keskkonnamõju. Suur mõju saab olema kalastikule ning linnustikule. Kindlasti oleks oluline ära tuua ka silla skeisi ning selle ehituslikud põhimõtted, millest nähtudes saaks hinnata rajatava silla mõju muuhulgas ka lindude pesitsusele ja rändele – tegemist on olulise pesitsusala ning rändekoridoriga, mida kõrge vantsilid saaks oluliselt takistama. Arvestada tuleb ka kavandatava tegevuse vastavusega Euroopa Linnudirektiivile. Seega tuleb keskkonnamõjude strateegilises hindamises aruandes kindlasti hinnata Noarootsi - Vormsi püsiühenduse rajamise keskkonnamõju, mis praegu on jäänud täies mahus hindamata.</p>	<p>maakonnapianeeringust tuuenev, kui leiata, et see pole asjakohane, saate seda ka avalikustamisel väljendada - vald peab esitama üldplaneeringus ka riiklike huve ja seda ta teeb.</p>
<p>14 Maa-amet, 08.04.2021 nr 6 3/20/11255 8</p>	<p>Seisuga 01.04.2021 asuvad Lääne-Nigula valla territooriumil osaliselt või täielikult 25 keskkonnaregistri maardlate nimistuse arvel olevat maardlat, 14 kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist ning menetluses on 7 kaevandamisloa taotlust. Maa-amet, tutvunud edastatud materjalidega, märgib järgmist.</p> <p>1. Seletuskirja peatükis 3.2.1.11. Mäetööstuse maa ala (TM) on märgitud (tsiteerin): „Kehtiva kaevandamisloaga määratud mäeeraldise teenindusmaa.“ Joonisel Põhijoonis on Keskkonnaametis menetluses olevatele taotletavatele mäeeraldistele ja nende teenindusmaadele märgitud „taotletav mäeeraldis (võimalik mäetööstusmaa)“, kuid seda ei ole tehtud näiteks taotletava Lakenõmme III liivakarjääri (taotleja OÜ MERKO KAEVANDUSED) mäeeraldise ja selle teenindusmaa osas. Lisaks on Keskkonnaametis menetluses oleva taotletava Kaopalu III kruusakarjääri (taotleja Kiirkandur AS) mäeeraldisele ja selle teenindusmaale märgitud mäetööstuse maa ala, mis peaks seletuskirja kohaselt olema vaid kehtiva kaevandamisloaga määratud mäeeraldise teenindusmaa. KSH aruande eelnõu peatükis 3.2.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud on kirjeldatud, et üldplaneeringuga ei nähta ette uute mäetööstusmaade reserveerimist. Mäetööstusmaa juhtfunktsioon on määratud vaid hetkel kehtivatele mäeeraldistele ning nende teenindusmaadele. Ainsa erandina on esitatud ka Kaopalu III mäeeraldis ja selle teenindusmaa mäetööstusmaana, kuivõrd 08.10.2020 kiideti otsusega nr 6 3/20/15113 2 Keskkonnaameti poolt heaks Kaopalu III kruusakarjääri kaevandamise loa taotluse KMH aruanne. Palume planeeringu joonistel märkida, mis seisuga on maardlate ja mäeeraldiste andmeid kajastatud ning vastavalt sellele seisule kajastada ka korrektselt mäetööstuse maa ala kehtivate kaevandamisloaga mäeeraldistel ja nende teenindusmaadel ning võimalikke mäetööstusmaid Keskkonnaametis menetluses olevatel taotletavatel mäeeraldistel ja nende teenindusmaadel. Lisaks palume nii seletuskirjas kui ka KSH aruande eelnõus üheselt selgitada, mis on mäetööstuse maa ala ja mis võimalik mäetööstusmaa.</p>	<p>Kõik maardlate ja mäetööstusmaade andmed uuendatakse seisuga 27.04.2021. Kaalume mäetööstusmaade käsitluse täiendamist - oma olemuselt on mäetööstusmaa üldplaneeringu mõistes ajutine nähtus, selle toimimisaeg on olemas kaevandamisloa ajast.</p>
	<p>2. Joonisel Põhijoonis kohaselt kattub maardla rohealaga (H), mille osas on seletuskirja peatükis 3.2.1.13 Roheala (H) märgitud (tsiteerin): „Roheala on peamiselt puhkamisele ja virgestusele suunatud, loodusliku maa, pargi, parkmetsa või muu vastava maakasutuse juhtotstarbega maa ala, kuhu on lubatud väikesemahuliste puhkeotstarbeliste või maa ala teenindamiseks vajalike ehitiste püstitamine. Erandjuhul võib kaaluda avaliku funktsiooniga hoonestuse la iendamist rohealale, kui säilib roheala terviklikkus ja funktsioon.“ Palume seletuskirjas täpsustada, et maardlaga kattuvat aladel on võimalik ehitada vaid ehitusseadustiku mõistes ajutise iseloomuga ehitisi ja rajatisi. Ehitusseadustiku mõistes püsiva iseloomuga ehitiste ja rajatiste ehitamine või rajamine on võimalik vaid peale maavara ammendumist või kui selleks on saadud MaaPS alusel muu kooskõlastust või luba.</p>	<p>MaaPS § 14 ja § 15 ei välista ehitustegevust maardla-alal. Sellest lähtuvalt ei sea kohalik omavalitsuse seaduses sätestatud rangemaid piiranguid vaid vastava ehitussoovi tekkimisel käitustakse MaaPS §-le 15.</p>
	<p>3. KSH aruande eelnõu peatükis 3.2.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud on märgitud (tsiteerin): „Rohealana määratlemine ei takista maardla varudele ligipääsu, küll aga võivad kaasneda tiheasustusalal karjääri avamisega erinevad häiringud ning negatiivsed mõjud inimese tervisele ja heaolule (nt müra ja tolmusaaste). Eelnevat arve sse võttes teeb KSH koostaja ettepaneku üldplaneeringu protsessist eraldiseisvalt alustada kohalikul omavalitsusel Palivere aleviku aktiivse reservaru passiivseks reservvaruks muutmise protsessiga.“ Joonisel Põhijoonis kohaselt kattub maardla rohealaga (H). Selgitame, et aktiivse reservaru määramiseks passiivseks peab olema põhjendatud alus. MaaPS § 23 lõike 6 kohaselt on maavaravaru passiivne juhul, kui selle kaevandamine ja kasutamine on õigusaktide kohaselt keelatud või ei ole selle kaevandamine ja kasu tamine keskkonnakaitse vajadust arvestades võimalik. Muul juhul on maavaravaru aktiivne. Sama paragrahvi lõike 7 kohaselt tarbevaru ja reservaru eristamise aktiivseks ja passiivseks otsustab keskkonnaregistri kande tegemise otsustaja, tuginedes geoloogilise uuringu tulemustele ja muule keskkonnaregistri kande tegemise ajal saadud oleval teabele. Kohalikul omavalitsusel ei ole seega võimalik KSH aruande eelnõus soovitud protsessiga alustada, kui puuduvad MaaPS s sätestatud asjaolud. Maa ametile kui keskkonnaregistri kande tegemise otsustajale teadaolevalt ei ole Palivere alevikus asuva Palivere liivamaardla (registrikaart nr 574) aktiivse reservaru passiivseks reservvaruks ümberhindamiseks alust.</p>	<p>Võtame teadmiseks. Tegemist oli KSH poolse ettepanekuga, kui Maa-amet leiab, et vastavaks tegevuseks puudub põhjendatud alus, siis eemaldatakse vastav ettepanek KSH aruande eelnõust.</p>
	<p>4. Seletuskirja peatükis 3.8.4.2. Päikesenergia on märgitud (tsiteerin): „Hajajasustuses (väljapool tiheasustusalasid) on tööstuslike päikeseparkide rajamine lubatud väljaspool miljövääruslikke alasid, väärtuslikke maastikke ja väljapool määratud tootmise maa ala (ptk 3.8.4.2), kui sellest tulenevad mõjutused (pee geldused, varjamine) ei vähenda liiklusohtutust ning on tagatud väärtuslikul põllumajandusmaal maa põllumajanduslik potentsiaal (sh mulla viljakus).“ Sarnast mõtet on korratud ka KSH aruande eelnõu peatükis 3.4.2.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud alapeatükis Taastuvenergia. Palume seletuskirjas ja KSH aruande eelnõus täpsustada, et maardlatega kattuvat aladel on päikeseparkide rajamine lubatud vaid juhul, kui antud alal on maavara ammendumine või kui on saadud MaaPS alusel kooskõlastust või luba.</p>	<p>Üldplaneeringuga ei soovita seadusi ümber kirjutada, kuna seadused kehtivad niikuinii. Saame aru ka ameti soovist teavitada maardlaga seonduvast asjaolust. Et vältida sama asja kordamist mitmes peatükis, siis lisame Maardla peatüki esimesse lõiku järgneva lause: "Maapõue ja maavara kaitse põhimõtted on määratud maapõueseaduses ning sellest lähtuvalt tuleb maardla alal küsida luba, kui soovitakse teha ehitusteatis või -loa kohast ehitustegevust, kehtestada planeeringut või muuta katastriüksuse sihtotstarvet. "</p>
	<p>5. Seletuskirja peatükis 3.2.1.16. Maalise asustuse maa ala (MA) on märgitud (tsiteerin): „Maalise asustuse maa ala on väljapool tiheasustusalasid, suuremaid tootmise -, riigikaitse ja kaevandusalasid jääv maa ala, millel tulenevalt asustustihedusest ja planeeringu eesmärkidest lähtuvalt ei ole otstarbekas detailsema maakasutuse juhtotstarbe määramine. Planeeringujoonisel väljapoolle konkreetse värviga tähistatud juhtotstarbeid on maaline asustus.“ ning „Maalise asustusega maa alal kehtivad lisaks planeeringuga määratud väärtusliku põllumajandusmaa, rohevõrgustiku, miljövääruslike alade, väärtuslike rohealade ja väärtuslike maastike lisatingimused.“ Joonisel Põhijoonis kohaselt jäävad maardlad nii maalise asustuse kui ka väärtuslike põllumajandusmaade aladele. Seletuskirja peatükis 3.17.1. Väärtuslike põllumajandusmaade määramine on märgitud (tsiteerin): „Väärtuslikule põllumajandusmaale võib maatulundusmaa sihtotstarbeliseks kasutamiseks või põllumajandusloomade pidamiseks ehitada uue hoone või rajatise (edaspidi põllumajandusehitise), kui on täidetud kõik järgmised tingimused:“ „, kuid loetletud tingimuste seas ei ole toodud, et maardlatega kattuvat väärtuslikul põllumajandusmaadel on ehitusseadustiku mõistes püsiva iseloomuga ehitisi ja rajatisi võimalik ehitada/rajada vaid peale maavara ammendumist, kui ei ole MaaPS alusel saadud muu sisuga kooskõlastust või luba . Samas peatükis on väärtuslikule põllumajandusmaale uue elamu ja selle teenindamiseks vajaliku uue hoone või rajatise ehitamiseks vastav tingimus lisatud. Palume eelpool kirjeldatud tingimus lisada seletuskirja ja ka väärtuslikule põllumajandusmaale maatulundusmaa sihtotstarbeliseks kasutamiseks või põllumajandusloomade pidamiseks uue hoone või rajatise ehitamise tingimuste loetellu.</p>	

	<p>6. Joonise Põhijoonis kohaselt jäävad maardlad ka aladele, mille sisse jäävad me tsad loetakse väärtuslikuks rohealaks. Seletuskirja peatükis 3.17.3. Väärtuslike rohealade määramine on kirjeldatud, et väärtuslike rohealade metsade majandamisel tuleb koostada metsamajandamiskava ning kooskõlastada see vallavalitsusega. Lisatud on metsamajandamiskava koostamise põhimõtted, millest tuleb lähtuda. Lisaks on seletuskirja peatükis 3.18. Metsa majandamise tingimused märgitud (tsiteerin): „Kõik avalikkusele nähtavad ja ligipääsetavad metsad peavad olema majandatud heaperemeelikulult. Selle tagamiseks seatakse üldplaneeringuga kogu valla territooriumil asuvate metsade (avalikkusele olulised rohealad) majandamisele järgnevad tingimused, mille Keskkonnaamet kannab raieloaale...“. Märgime, et maardlate aladel, kuhu on kaevandamiseks antud luba on kaevandamiseks vajalik metsaadada. Maa amet ei nõustu maardlatel metsamajandamiskava koostamise kohustuse määramisega ning selle koostamiseks toodud põhimõtete ega kogu valla territooriumile seatud metsade majandamise tingimustega, kuna need halvendavad maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu osas olemasolevat olukorda ja on seega vastuolus MaaPS § ga 14. Palume väärtuslike rohealadel kehtivaid tingimusi täpsustada nii, et need ei halvendaks juurdepääsu maavarale ega oleks vastuolus MaaPS § ga 14, st täpsustada, et kaevandamisega alustamise korral on raadamine lubatud.</p>	<p>Raadamine ei ole raie ja sel juhul ei ole vajalik ka metsamajanduskava tegemine. Maardlate alal lähtutakse metsa majandamise põhimõtetest kuniks on väljastatud kavendamise luba.</p>
	<p>7. KSH aruande eelnõu tabelis 3.1 soovime maardlate pindalasid mitte märkida, kuna need võivad ajas muutuda.</p>	<p>KSH aruannet korrigeeritakse.</p>
	<p>8. KSH aruande peatükis 3.2.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud on märgitud (tsiteerin): „Maavaravarud jaotatakse ühelt poolt kasutamise võimalikkuse alusel aktiivseteks või passiivseteks, teisalt uurituse astme alusel tarbevaruks, reservvaruks või prognoosvaruks. Eelnimetatud maakasutuse kattuused paiknevad kas maavara passiivsel või aktiivsel reservvarul või passiivsel tarbevarul. Seejuures loetakse passiivseks neid varusid, mida ei ole lubatud kaevandada keskkonnanõuetest või mäetehnilistest põhjustest, aktiivseks aga neid varusid, mis on arvele võetud ja mille kaevandamine ei ole välistatud. Aktiivse maavara kaevandamiseks tuleb esitada kaevandamisloa taotlus Keskkonnaametile. Teisalt jaotatakse lisaks eelnevale maavaravarud ka tarbevaruks ja reservvaruks. Seejuures loetakse tarbe varuks geoloogilise uuringuga kindlaks tehtud maavara osa, mida on kaevandamisloa andmiseks piisavalt uuritud ning reservvaruks maavara, mis on piisavalt uuritud, et hinnata selle perspektiivi ja plaanida edasisi uuringuid. Erandkorras võib ka reservvaru kaevandada, kui see asub tarbevaru kõrval või kattub tarbevaruga (asub selle all/vahel/kohal).“ Täpsustame, et maavaravaru on passiivne juhul, kui selle kaevandamine ja kasutamine on õigusaktide kohaselt keelatud või ei ole selle kaevandamine ja kasutamine keskkonnanõuetest vajadust arvestades võimalik. Muul juhul on maavaravaru aktiivne. Keskkonnaregistris on arvele võetud nii aktiivsed kui ka passiivsed varud ning ükski õigusakt ei keela pelgalt mäetehnilistest põhjustest maavara kaevandada. Reservvaru on võim alik kaevandada vaid juhul, kui on täidetud MaaPS § 24 toodud nõuded ehk reservvaru on tunnustatud kaevandatavaks ja kasutatavaks maavaravaruks. Reservvaru asukoht tarbevaru suhtes on oluline, kuid ainult sellest ei piisa reservvaru kaevandamise lubamiseks. Lisaks märgime, et maavaravaru kategooriad ei oma maardlatel maakasutuse muutmiseks lubade andmisel tähtsust. Palume KSH aruande eelnõu peatükki 3.2.1.1 täpsustada.</p>	<p>KSH aruannet täpsustatakse.</p>
	<p>9. Joonise Põhijoonis kohaselt jääb Kullamaa savimaardlale (registrikaart nr 716) planeeritud ettevõtluse ja tootmise arenguala (Koluvere Kullamaa). KSH aruande eelnõu peatükis 3.3.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud on märgitud, et üldplaneeringu eskiisile ja KSH eelnõule esitati avaliku väljapaneku ajal arendajate poolt puudus, mille kohaselt ei ole vallas määratletud piisaval määral tootmisalad ning ettevõtlus ja tootmispotentsiaaliga alad, kuhu mh oleks võimalik rajada päikeeelektrijaama. Kohalik omavalitsus võttis ettepaneku arvesse ning analüüsis, kuhu oleks potentsiaalselt võimalik rajada ettevõtlus ja tootmisalad. Üheks selliseks alaks leiti olevat Koluvere Kullamaa piirkond, kuhu määratleti ettevõtlus ja tootmise arenguala. Täpsustusena on toodud, et arenguala määramise eesmärk on näidata äri -, teenindus ja tootmisettevõtete eelisarendatavad piirkonnad, kus kaaludes detailplaneeringu koostamist on lubatud äri -, teenindus ja tootmisettevõtete kavandamine (olenemata ÜP kaardil näidatud maakasutuse juhtotstarbest), kui nende negatiivsed mõjud (juhul kui need on) ei ulatu teiste elu või ühiskondliku funktsiooniga maa aladeni. Samas peatükis on lisatud, et päikeseparkide kavandamisel tuleb koostada detailplaneering ning hinnata kas ja millised oleksid võimalikud kaasnevad mõjud. Palume nii seletuskirjas kui ka KSH aruande eelnõus täpsustada, et ettevõtluse ja tootmise arengualadel on maardlaga kattuvad alad võimalik ehitada vaid ehitusseadustiku mõistes ajutise iseloomuga ehitisi ja rajatisi. Ehitusseadustiku mõistes püsiva iseloomuga ehitiste ja rajatiste ehitamine/ rajamine on võimalik vaid peale maavara ammendumist või kui selleks on saadud MaaPS alusel muu kooskõlastus või luba.</p> <p>Maa-amet nõustub Lääne-Nigula valla üldplaneeringuga tingimused, et täpsustatakse planeeringu dokumente vastavalt eeltoodud märkustel dokumente vastavalt eeltoodud märkustele. Märkustega arvestamata jätmisel halveneb maavarale juurdepääsu osas olemasolev olukord ja planeering on vastuolus MaaPS § 14. juurdepääsu osas olemasolev olukord ja planeering on vastuolus MaaPS § 14.</p>	<p>Savimaardla arvestati ettevõtluse ja tootmise arenguala piiridest välja. Üldplaneeringuga ei soovita seadusi ümber kirjutada, kuna seadused kehtivad niikuinii. Lisame Maardla peatüki esimesse lõiku järgneva lause: "Maapõue ja maavara kaitse põhimõtted on määratud maapõueseaduses ning sellest lähtuvalt tuleb maardla alal küsida luba, kui soovitakse teha ehitusteatise või -loa kohast ehitustegevust, kehtestada planeeringut või muuta katastriüksuse sihtotstarvet. "</p>
<p>15 Maaeluministeerium, 12.04.2021 nr 4.1-5/614-1</p>	<p>Oleme seisukohal, et väärtuslike põllumajandusmaade kaitse on maakasutusküsimuste hilisemal käsitlemisel oluline mõju. Selleks, et vältida üldplaneeringu elluviimisel võimalikke vastuolusid väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevast seadusest tulenevate normidega, teeme ettepaneku lisada seletuskirja jootisesse 3.17.1 „Väärtuslike põllumajandusmaade määramine“ üheselt mõistetavuse tagamise eesmärgil klausel, et väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva õigusakti kehtestamisel tuleb järgida sellega sätestatavaid tingimusi ja nõudeid. See on kooskõlas ka Lääne maakonnaplaneeringu 2030+ jootises 3.2.1 „Väärtuslik põllumajandusmaa“ toodud vastava nõudega.</p> <p>Maaeluministeerium kooskõlastab Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja selle KSH aruande eelnõu ning tänab ja tunnustab üldplaneeringu koostajaid nende hea koostöö eest. Soovime selle jätkumist ka tulevikus, et tagada ühiste eesmärkide täitumine põllumajandusmaade kaitseks ja maaelu terviklikuks arenguks.</p>	<p>Lisame märgitud peatüki lõppu järgmise teksti: Üldplaneeringu koostamise ajal toimub väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu menetlus, väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva õigusakti kehtestamisel tuleb järgida sellega sätestatavaid tingimusi ja nõudeid.</p>
<p>16 Muinsuskaitseamet, 13.04.2021 nr 1.1-7/1056</p>	<p>Valla keskkonna strateegilise hindamise aruandes on riiklikku ja kohalikku kultuuripärandit käsitletud väga üldsõnaliselt (mälestistena kaitse all olevad hooned hoida kasutuses ja tagada ümbruse heakord ja vaadeldavus), mistõttu ei ole võimalik KeHJS § 40 lg 6 kohaselt üldplaneeringu lahenduse tegeliku mõju riiklikule kultuuripärandile piisavalt hinnata.</p> <p>Üldplaneeringu lahendusel on mitmes teemavaldkonnas otsene puutumus riiklike kultuurimälestistega. Nt on kavandatud uus kergliiklustee Koela ja Lääne-Nigula kalmistu (reg-nr 4088 ja 4087) piirile, uus kergliiklustee läbib ka arheoloogiamälestise reg-nr 10058 kaitsevööndit, Piirsalu uut ja vana kalmistut ning Kullamaa ringühendus-tee läbib arheoloogiamälestist reg-nr 9926. Kavandatavate kohaliku tähtsusega jäätmekehtlus ja kompostimisaladel on puutumus Nõva kalmistu kaitsevööndiga (reg-nr 4078).</p> <p>Muinsuskaitseamet leiab, et KSH aruande puudulikult kultuuripärandi käsitlemine ei toeta ka Lääne-Nigula valla üldplaneeringus sõnastatud valla ruumilise arengu eesmärkide elluviimist, mille ühe põhimõtena on sõnastatud ka: tagada tasakaalustatud areng, mis väärtustab loodushüvesid ja rikkalikku kultuuripärandit, luues samas võimalusi ettevõtluse arenguks ja töökohtade tekkeks.</p>	<p>Planeerimisseaduse § 85 lg 3 näeb ette, et kui kooskõlastamisel ei viidata vastuolule õigusaktiga või maakonnaplaneeringuga, loetakse üldplaneering kooskõlastatuks. Muinsuskaitseamet on viidanud oma mittekooskõlastamisel MuKS § 3 lg 7 ((7) Riik ja kohaliku omavalitsuse üksused arvestavad oma ülesannete täitmisel kultuuripärandi kui avaliku väärtusega ning teevad omavahel koostööd, et toetada kultuuripärandi säilimist ja kasutuses hoidmist.) ja PlanS § 8...12 (planeerimise põhimõtted, st</p>

<p>Komisjon tuginedes muinsuskaitseasenduse ja planeerimiseasenduse, otsustas: tagastada Lääne-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne täienduste tegemiseks, analüüsida üldplaneeringu lahenduse mõju riikliku kultuuripärandi objektidele. Muinsuskaitseamet on koostamas valla arheoloogiapärandi prognoosi. Kuna prognoosi koostamine võtab mõnevõrra aega, palume, et KSH aruandesse lisataks järgnevad arheoloogiapärandit puudutavad põhimõtted:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) kooskõlastada alati Muinsuskaitseametiga arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKSi § 31 lg 3), - prognoositud tõenäolistel arheoloogiapärandiriskidel aladel küsida eelnevalt Muinsuskaitseameti seisukohta arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta kõigil juhtudel, kus üldplaneering näeb ette detailplaneeringu koostamist. 	<p>elukeskonna parendamise, avalikkuse kaasamise ja teavitamise, huvide tasakaalustamise ja lõimimise, teabe piisavuse ning otstarbeka, mõistliku ja säästliku maakasutuse põhimõtte). Kuna: 1) mõlema seaduse puhul on tegemist üldpõhimõtteid käsitlevate punktidega; 2) vald on teinud ametiga koostööd kaasates ametit nii lähteseisukohtade, eelnõu avalikustamise kui kooskõlastamise staadiumis ja amet ei ole seni kordagi määranud konkreetseid tingimusi ühelegi muinsuskaitseasenduse alusel kaitstavale objektile; 3) PlanS § 7 kohased juhised on seaduse seletuskirja kohaselt soovituslikud, siis saab lugeda üldplaneeringu kooskõlastatuseks, kui KSH aruandesse lisatakse arheoloogiapärandit puudutavad põhimõtted. Ameti poolt soovitatud sisulised punktid vaadatakse üldplaneeringus täiendavalt üle ja konsulteeritakse ka ameti piirkonnaspetsialistiga. Ameti poolt oodatakse arheoloogia kihti.</p>
<p>Üldplaneering paistab silma kohaliku pärandi käsitlusega, kus on tõstetud esile mitmeid ajalooliseid külasüdameid ja kohaliku tähtsusega kultuuripärandi objekte. Miljööväärtuslike alade ja väärtuslike objektide määramisel on panustatud kohaliku pärandi analüüsimise ja mõtestamise, mis on tunnustust vääriv! Pärandobjektid iseloomustavad piirkonna kultuurimaastiku ajalist mitmekihilisust ning väärivad hoidmist ja laiemat teadvustamist. Siiski soovime kaaluda ka teist tüüpi pärandobjektide esile tõstmist, kuna ajaloolised külasüdamed moodustavad vaid ühe osa vallale iseloomulikest kultuuripärandiobjektidest. Soovime panna rõhku ka hilisemale, nt 20. sajandi arhitektuuripärandile.</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>Kahjuks pole üldplaneeringu eelnõu koostamisel piisavalt käsitletud riiklikku kultuuripärandit, mis on samuti oluline osa Lääne-Nigula valla identiteedist. Ometi annab nii planeerimiseasenduse (§8–12) kui ka muinsuskaitseasenduse (§ 3) otsese suunise kultuuripärandi käsitluseks. Muinsuskaitseasenduse § 3 sõnastab muinsuskaitse põhimõtted üldise väärtusruumi loomiseks. Teiste põhimõtete hulgas on välja toodud, et riik ja kohaliku omavalitsuse üksused peavad ruumiliste otsuste tegemisel arvestama kultuuripärandiga kui avaliku väärtusega ning peavad tegema Muinsuskaitseametiga koostööd, et toetada kultuuripärandi kui avaliku väärtuse säilimist ja kasutuses hoidmist.</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>Muinsuskaitse põhimõtete järgimine toetab otseselt PlanS § 8 sõnastatud elukeskkonna parendamise põhimõtet – eesmärk on luua eeldused kasutajasõbraliku ning turvalise elukeskkonna ja kogukondlike väärtusi kandva ruumilise struktuuri olemasoluks ja säilitamiseks ning esteetilise miljöö arenguks. Samuti haakuvad muinsuskaitse põhimõtted selgelt kestliku kahanemise põhimõtet, säästva arengu printsiipidega ja säästliku maakasutuse põhimõtetega (PlanS § 12), mille kohaselt peab planeerimisel võimaluse korral soodustama varem kasutuses olnud või ebasilvalt kasutatud alade otstarbekamat kasutamist ning eelistama keskkonnasäästlikke ja energiatõhusaid lahendusi.</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>Oleme seisukohal, et mälestised näitavad piirkonna kultuurimaastiku ajalist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada nende kui avaliku väärtusega (MuKS § 3 lg 7). Muinsuskaitseamet pani üldplaneeringute koostajatele kokku juhendi: (https://www.muinsuskaitseamet.ee/sites/default/files/contenteditors/Arhitektuur/uldplaneeringu_koostamise_juhend_muinsuskaitseamet_03.02.20.pdf), milles anname suuniseid ja teeme ettepanekuid, kuidas planeerimisel kultuuripärandit käsitleda ning selle erinevate osadega ruumi kasutamisel ja kujundamisel arvestada. Muuhulgas on juhistes (lisa 1, lk 14) kirjas soovitus käsitleda kultuurimälestisi tabeli vormis või nimekirjana, kus oleks märgitud mälestise seisund, kasutusfunktsioon, leevendused, kavandatud tegevused, kusjuures mälestisi võib ka liigiti grupeerida. Mälestistel ja nende kaitsevööndites tegutsemisel tuleb küll niikuinii lähtuda muinsuskaitseasendusest, kuid tabel (kuhu on kantud tegevused ja leevendusmeetmed) on abivahend, mida järgides saab paremini planeerida tegevusi nii, et mälestiste säilimine maastiku ajalise mitmekihilisuse näitajana ning arheoloogiamälestiste puhul arheoloogilise kultuurikihi teabemahukus ajalooallikana on kõige paremini tagatud. Sellise analüüsi abil on võimalik hinnata planeeringuga kavandatavate maakasutuse sihtotstarvete võimalikku mõju pärandile ning näha ette leevendavad meetmed negatiivse mõju ära hoidmiseks.</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>Arheoloogiamälestiste puhul on lisaks riigi kaitse all olevatele arheoloogiamälestistele maastikul palju juba avastatud või eeldatavat arheoloogiapärandit, mis pole riikliku kaitse all, kuid mida tuleb samuti ruumilisel planeerimisel silmas pida, et kultuurimaastiku ajalise mitmekihilisuse säilimine oleks tagatud ka edaspidi. Üldplaneeringu koostamise käigus tuleb teadaolevate ja võimalike arheoloogilistelt väärtuslike alade määramiseks analüüsida arhiivandmeid, leiuteateid ja muid ajalooallikaid (kohanimed, ajaloolised kaardid, geoloogiline andmestik jms). Analüüsi eesmärk on märgilistele muististele säilimistingimuste määramine ja alade piiritlemine, kus kaevetööde eel (ehitamine, kaevandamine jms) tuleb läbi viia arheoloogilised uuringud maastikul.</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>Arvestades asjaolu, et arheoloogiapärandi paiknemist sellisel moel on analüüsitud vaid üksikutes üldplaneeringutes, siis annab Muinsuskaitseamet Lääne-Nigula valla üldplaneeringu jaoks esmase sisendi ise. Prognoosi käigus välja tulnud alade puhul tuleb planeeringusse kanda viited selle kohta, et prognoositud tõenäolistel arheoloogiapärandiriskidel aladel tuleb eelnevalt küsida Muinsuskaitseameti seisukohta arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta kõigil juhtudel, kus üldplaneering näeb ette detailplaneeringu koostamist.</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) tuleb arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKSi § 31 lg 3) Muinsuskaitseametiga kooskõlastada igal juhul, sõltumata sellest, kas tegemist on arheoloogiaprognoosi käigus märgitud aladega või mitte. Hindame läbimõeldud üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel erinevate huvigruppide ja seotud ametkondade kaasamist, mistõttu oleme seisukohal, et kõige jätkusuutlikum lahendus valmib koostöös. Kutsume üles astuda Muinsuskaitseametiga kultuuripärandiga arvestava lahenduse väljatöötamiseks dialoogi.</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>Komisjon, tuginedes muinsuskaitseasenduse §3 ja planeerimiseasenduse §8-12, otsustas: tagastada Lääne-Nigula valla üldplaneeringu eelnõu täienduste tegemiseks, kuna üldplaneeringus puudub riikliku kultuuripärandi käsitlus, kultuuripärandi säilimiseks ja kasutuses hoidmiseks ei ole Muinsuskaitseametiga tehtud koostöö olnud piisav ning üldplaneeringu lahendusest ei selgu, et omavalitsus on arvestanud oma ülesannete täitmisel kultuuripärandi kui avaliku väärtusega.</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>Edastame üldplaneeringu täiendamiseks järgnevad kommentaarid: 1. täiendada üldplaneeringu eelnõud ja arvestada planeeringulahenduse koostamisel kultuuripärandi kui avaliku huviga ning teha kultuuripärandiga ruumiosuste tegemisel arvestamine nähtavaks ka üldplaneeringu lahenduses. Lisada ülevaade riiklikust kultuuripärandist. Soovime kultuurimälestiste peatükis käsitleda kinnismälestisi liikide kaupa nt mõisakompleksid, kirikud, arheoloogia objektid, kuna see võimaldab tuua selgemalt esile piirkonna kultuuriväärtused ning annab võimaluse analüüsida nende seisundit, kasutusfunktsiooni, kavandatavaid tegevusi. Soovime ülevaate koostamisel lähtuda üldplaneeringu nõustikust ja Muinsuskaitseameti poolt koostatud üldplaneeringute koostamise juhendmaterjalist;</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>2. soovime üldplaneeringus käsitleda ja määrata mälestistele avanevaid iseloomulikke vaateid, märkida need põhijoonisele;</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>3. täiendada ptk 3.2.1.14 ja lisada: näha ette vähemalt 50 m laiune vöönd kalmistu välispiirist, kuhu on keelatud rajada ehitisi ja planeerida maakasutust, mis võib põhjustada kalmistul müra va kalmistut teenindav rajatis (kalmistuseadus § 4)</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>
<p>4. vastavalt Läänemaa maakonnaplaneeringule tuleb üldplaneeringute koostamisel kaaluda seni kaitse staatusega 20. sajandi arhitektuuripärandi ja pärandikultuuriobjektide väärtustamist, määrates väärtuslikele üksikobjektidele kaitse- ja kasutamistingimused. Maakonnaplaneeringust tulenevat suunist ei ole analüüsitud ja väärtuslike üksikobjektide määramisel aluseks võetud, palume seda teha</p>	<p>Muinsuskaitseametiga toimus ühine koosolek, kus vaadati pärandiga seonduvat teemat üle ja tehti täiendusi. Muinsuskaitseameti kooskõlastas planeeringu ja KSH järgneva kirjaga.</p>

	<p>5. soovitate kaaluda väärtusliku üksikobjekti staatuse määramist järgnevatele objektidele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kujõe baptisti kalmistu, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Kujõe küla, - Leediküla kalmistu, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Leediküla küla, - Väike-Lähtru kalmistu, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Väike-Lähtru küla, - Uugla mõisa varemed, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Uugla küla, - Kirimäe mõis, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Kirimäe küla, - Palivere mõis koos kivisillaga, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Vidruka küla, - Putkaste mõis, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Putkaste küla, - Turpla postijaam, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Päre küla, - Vedra pukkтуulik, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Vedra küla, - Silla õigeuskirik, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Silla küla, - Munakivitee, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Silla küla - Martna pastoraadihoone, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Martna küla, - Sutlepa koolimaja ja baptistikoguduse palvemaja, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Sutlepa küla, - Sovhoosikeskus, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Martna küla, - Lähtru baptisti palvemaja, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Kokre küla, - Kauplus-söökla, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Martna küla, - Putkaste kooli õpetajatemaja, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Putkaste küla, - Piirivalve kordon, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Elbiku küla, - Farmaatsiatehase puhkebaas, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Elbiku küla, - Tule torn, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Osmussaare, - Paslepa ülemine tule torn, majakavahi elamu, abihooone, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Paslepa küla - Noarootsi gümnaasium, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Pürksi küla, - Nõva vallamaja, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Nõva küla, - Peraküla baptisti palvemaja, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Peraküla, - Kõrgepingealaajaam, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Linnamäe küla, <p>6. Kolhoosikontor, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Linnamäe küla,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sigala, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Oru küla, - Kolhoosikeskus, klubihoone, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Piirsalu küla, - Apteek, elamu, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Risti alevik, Lähtru tee 2, - Palivere raudteejaam ja abihooned, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Palivere. - Kõrts "Valge Ilves", Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Palivere, Lähtru tee 2, - EPT keskusehoone, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Taebala alevik, - Taebala raudteejaam ja abihooned, Lääne maakond Lääne-Nigula vald, Taebala, Raudtee tn 6, - Vaikna vallamaja, Lääne maakond Lääne-Nigula vald, Üdruma küla, - Rannamõisa baptisti palvemaja, Lääne maakond, (endine) Martna vald, Keravere küla <p>soovitame lisada üldplaneeringusse lingid järgnevatele Muinsuskaitseameti poolt tellitud uuringuaruannetele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maaehituspäränd (https://register.muin.ee/public.php?menuID=rehemaja&action=list), -Vallamajad (https://register.muin.ee/ftp/XX_saj_arhitektuur/alusuuritud/Vallamajad/20saj.Vallamajad.pdf), -Palvemajad (https://register.muin.ee/ftp/XX_saj_arhitektuur/alusuuritud/Palvemajad/palve.pdf), - Militaarpäränd (https://register.muin.ee/public.php?menuID=militaryheritage) - Muistised ja pärimuspaigad (https://register.muin.ee/public.php?menuID=placeinfo) - 20. sajandi väärtuslik arhitektuur (https://register.muin.ee/admin.php?menuID=architecture), -Koolimajad (https://register.muin.ee/ftp/XX_saj_arhitektuur/alusuuritud/Maakoolimajad/Maakoolimajad%20koos.pdf), -Vallamajad (https://register.muin.ee/ftp/XX_saj_arhitektuur/alusuuritud/Vallamajad/20saj.Vallamajad.pdf), -Palvemajad (https://register.muin.ee/ftp/XX_saj_arhitektuur/alusuuritud/Palvemajad/palve.pdf), - Militaarpäränd (https://register.muin.ee/public.php?menuID=militaryheritage) <p>7. lisada areholoogiapärändi käsitlus.</p> <p>8. Muinsuskaitseamet teeb ettepaneku kohtuda Lääne-Nigula valla üldplaneeringu koostamise korraldaja, koostajate ja Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna esindajaga, eesmärgiga selgitada omapoolseid sisunõudeid ja teha sisulist koostööd üldplaneeringu koostamise raames.</p>	
<p>16 (2) Muinsuskaitseamet, 21.06.2021 nr 5.1-17.5/17-2</p>	<p>Muinsuskaitseamet kooskõlastab järgnevad meile esitatud dokumendid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lääne-Nigula valla üldplaneering- kultuurimälestiste registris kooskõlastus nr 40794, 21.06.2021 2. Lääne-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu- kultuurimälestiste registris kooskõlastus nr 40795, 21.06.2021. <p>Muinsuskaitseamet soovib täiendada Lääne-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes lk 132 teist lõiku alljärgneva osaga:</p> <p>Arvestades olemasolevat infot mälestiste, muististe ja leiuteadete kohta ning piirkonna asustuse ajalugu ja looduskeskkonna tingimusi, on Muinsuskaitseamet prognoosiva meetodina alustanud võimalike arheoloogiatundlike alade analüüsimist, välja selgitamist ning kaardile kandmist, millega tuleb arvestada ehitustegevuse planeerimisel (nii KMH-d või detailplaneeringut nõudvate projektide kui ka 500 m² suuremate ehitiste kavandamisel).</p>	<p>Arvestati. Ameti poolt prognoositud arheoloogiatundlike alad kanti üldplaneeringusse ning KSH-d täiendatud.</p>
<p>17 Saue vallavalitsus, 16.04.2021 nr 5-5/2412-1</p>	<p>Lääne-Nigula valla üldplaneeringu eelnõu ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine oli Saue Vallavalitsuse 14. aprilli 2021 toimunud istungi päevakorras ning Saue Vallavalitsus kooskõlastas esitatud dokumendid märkusteta.</p>	<p>Võtame teadmiseks</p>
<p>18 Riigimetsa Majandamise Keskus, 22.04.2021 nr 3-1.1/2472</p>	<p>RMK-l on Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu osas järgmised seisukohad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ülplaneeringu eelnõu peatükis 3.6.6. Metsateed. Metsateede rekonstrueerimisel ja uute metsateede ehitamisel lähtub RMK vastavate seadustega määratud tee seisundi nõuetest. Kohalike teede osas on see vastutus kohalikul omavalitsusel. 2. Ülplaneeringu eelnõu peatükis 3.18. Metsa majandamise tingimused. Kirjelduses on, et tee kaitsevööndi ulatuses tuleb jätta kasvama üksikuid vähemalt 10 m kõrguseid puid omavahelise kaugusega 10 m, juhul kui puu liik ja pinnase iseloom seda võimaldab – Palume antud peatükk täpsemalt lahti kirjutada, millistel tingimustel ja milliseid puid peab jätma. Riiklike teede kaitsevööndites on üldjuhul nõue, et sellesse vööndisse puid jätta ei tohi. Kogu peatükk, alates „avalikkusele nähtavad ja ligipääsetavad metsad“ definitsioonist on segane ja üheselt mitteamisandav. See seab suuremaid piiranguid võrreldes kehtivaseadusandlusega. RMK ei nõustu antud peatükiga ja teeme ettepaneku see üldplaneeringust välja jätta. 3. Ülplaneeringu eelnõu peatükis 3.17.3. Väärtuslike rohealade määramine. Antud peatükis on hästi ära kirjeldatud nn. KAH alade üldised põhimõtted. Üks KAH ala on määratud ka katastriüksusele 52001:001:0304. Kuna tegu on sihtkaitsevööndiga, kus mitte kunagi mingit majandamist ei toimu, siis palume see kustutada. 	<p>Võtame teadmiseks</p> <p>Täiendavalt kaaluti nimetatud peatükis kajastatud tingimusi ning leiti, et kogu peatükki ei ole mõistlik üldplaneeringusse kanda.</p> <p>Selgitame, et ühel alal võib olla mitu nõu kaitsvat tingimust. Väärtuslikud rohealad on määratud puvermeetodil ja sinna erandeid sisse ei lõigata.</p>

	<p>4. Üldplaneeringu eelnõu peatükis 3.17. Väärtuslike põllumajandusmaade määramine. Esitasime oma 24.09.2020 nr. nr 3-1.1/2598 kirjaga RMK poolse ettepaneku väärtuslike põllumaade määramise kohta RMK maadele. Hetkel kodulehel olevatel kaardikihtidel neid muudatusi sisse viidud pole. Palume arvestada RMK tehtud ettepanekuid ja need üldplaneeringu kaardikihtidele kanda.</p> <p>5. Üldplaneeringu kaardikihtidel tootmismaana on määratletud RMK maale 2 maa-ala. Jääb arusaamatuks, miks need on sinna määratud. Palume need võimalusel planeeringust maha võtta.</p> <p>6. Üldplaneeringu kaardikihtidel ärimaana on määratletud RMK maale 3 maa-ala. Palume Kullamaa metskond 38 katastriüksusel olev maa sellelt kihilt planeeringust maha võtta.</p> <p>7. Üldplaneeringu eelnõu peatükk 3.23. Puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.</p> <p>7.1. Teatame, et Liivanõmme raja asukoht läheb muutmisele. Liivanõmme rajale pealemineku uude asukohta tõstmise vajadus on tingitud sellest, et praegune alguspunkt Allikajärve lõkkekohta juures on ülekoormatud ja ei võimalda huvilistel normaalselt parkimist. Kavandame Liivanõmme õpperaja algus ja lõpp punkti viia Peraküla telkimisalale. Edastame Teile esimesel võimalusel uue raja asukoha skeemi.</p> <p>7.2. Telkimisvõimalusena on kaardidelt puudu Lepaaugu lõkkekoht</p> <p>7.3. Roosta puhkeküla juures on märgitud telkimisvõimalus parkla juurde. Anname teada, et RMK-l ei ole plaanis sinna telkimisala rajada.</p>	<p>Arvestame tehtud muudatustega.</p> <p>Korrigeerime kaardilahendust.</p> <p>Kullamaa metskond 38-le pole ärimaa otstarvet ÜP-ga määratud.</p> <p>Tehti vajalikud täpsustused</p>
19	<p>Transpordiamet, 13.04.2021</p> <p>Eelinfona annan teada, et Transpordiameti poolt tuleb üldplaneeringule kooskõlastamine kõrvaltingimus(t)ega. Tingimus(te) arvestamata jätmisel Transpordiameti kooskõlastus ei kehti.</p> <p>Riigiteede kaitsevööndite laiendamise nõue (alevike piires) on olnud Maanteeameti 22.10.2018.a ettepanekute kirjas ning edaspidi on sellele viidatud 13.06.2019 ja 22.09.2020 kirjades.</p> <p>Riigitee nr 9 puhul on tegemist Risti, Palivere ja Taebla alevikus asulavälise liikluskeskonnaga, riigitee liikluskagedus üle 4000 a/ööp. Transpordiametil lasub suur halduskoormus, kui me peame hakkama haldusmenetlustesse andma kaalutlusi, miks me nõuame hoonete ehitamist kaugemale kui külgnähtavusala, juhul kui kaitsevöönd jääb 10m.</p> <p>Samuti tuleb üle vaadata ülejäänud riigiteede (kõrvalmaanteed) lõigud, mis jäävad alevike piiresse. Kui hoonestus on juba riigitee ääres siis nendes lõikudes ei ole vajalik kaitsevööndi laiendamine, seal on sobilik tänava kaitsevöönd ehk 10m.</p>	<p>Vaata kiri nr 16 ja 16 (2)</p>
20	<p>OÜ Höbringi Metsad, 15.04.2021</p> <p>OÜ Höbringi Metsad on varasemalt seoses tänaseks lõpetatud eriplaneeringu menetlusega ja enne seda pöördunud Lääne-Nigula vallavalitsuse poole, kuna soovime endale kuuluvatel maadel tuuleenergia tootmist alustada. Valla poolt soovitati toona meil mitte algatada eriplaneeringut ega detailplaneeringut, kuna AS Eesti Energia oli juba väljendanud oma soovi algatada samateemaline eriplaneering ning selle protsessi käigus analüüsiti ka meie kuuluvat ala, mis asub suuresti Höbringi küla piirkonnas ja läheduses. Kuna aga nimetatud eriplaneeringu menetlus Lääne-Nigula vallavalitsuse otsusega lõpetati, jäi ka meie huvipiirkond analüüsita (kuigi eriplaneeringu menetluses selgus, et see jäi eriplaneeringu algataja huvidest väljapoole ja seega poleks ka eriplaneeringu vastuvõtmisel analüüsitud saanud). Meie soov toota tuuleenergiat endale kuuluvatel aladel ei ole aga muutunud ja seetõttu palume, et menetletavas üldplaneeringus ei kitsendataks taastuenergia tootmist praeguses välistavas vormis.</p> <p>Üldplaneeringu eelnõu praeguses tekstis (punkt 3.8.4.) lubatakse vaid olemasolevaid tuulikuid vahetades nende kõrguse suurendamist kuni 10% ning väljaspool tiheasustusalasid ja miljööväärustlike alasid väiketuulikute püstitamist. Leiame, et selline piirang ei ole proportsionaalne ning vajaks kas leevendamist või oluliselt põhjalikumaid selgitusi, miks sellist piirangut kehtestada soovitakse.</p> <p>Meie kuuluvad alad jäävad väljapoole tiheasustusalasid, seda läbib 110 kV elektriliin ning meie huvi oleks paigaldada väiksemaid tuulikuklastreid (5–10 tuulikut), arvestades kõiki mõistlikke/proportsionaalseid piiranguid (riigikaitse, müra, virvendus jne). Oleme vajadusel valmis algatama ka vastava eriplaneeringu, ent halduskoormuse kasvatamise vältimise huvides saaks selle küsimuse lahendada ka üldplaneeringu koostamise kohustus), misjärel saaksime tellida kõik vajalikud seadusest tulenevad uuringud ja analüüsid ning alles seejärel detailplaneeringu protsessi täpsemate üksikasjade otsustamiseks. Tuuleenergia eriplaneeringus oli meie huvipakkuv piirkond kõige põhjapoolsem nimetamisvääre suurusega ala (kaart allpool; ala poolitatud seoses seda läbiva teega) – palume, et see piirkond lisataks üldplaneeringusse kui võimalik tuuleenergia tootmiseks sobilik ala ning selle osas viidaks läbi vastavad asjakohased keskkonnamõju analüüsid üldplaneeringu menetluse raames, et tagada võimalikult laiaulatuslik kogukonna ja ekspertide kaasatus.</p> <p>Kokkuvõttes teeme ettepaneku leevendada üldplaneeringu eelnõu punktis 3.8.4 sisalduvaid ebaproportsionaalseid piiranguid tuuleenergia toomisele ja vaadata uuesti üle võimalused väiksemate, vähem häiringuid põhjustavate tuuleparkide rajamiseks (sh lisades meie kirjeldatud piirkonna võimaliku tuuleenergia toomiseks sobilikku alana), arvestades sel moel paremini planeerimisvõimaluste eesmärki – anda eeldused ühiskonnaliikmete vajadusi ja huve arvestava, demokraatliku, pikaajalise, tasakaalustatud ruumilise arengu, maakasutuse, kvaliteetse elu- ning ehitatud keskkonna kujunemiseks, soodustades keskkonnahoidlikku ning majanduslikult, kultuuriliselt ja sotsiaalselt jätkusuutlikku arengut.</p>	<p>Lääne-Nigula valla seisukoht on, et üldplaneeringuga ei kavandata ORME-objektina käsitletavaid tuuleenergeetika tootmise alasid. Vastava huvi korral viiakse läbi kas eriplaneering või koostatakse eraldi energeetika teemaplaneering - põhimõtte kirjutatakse ka üldplaneeringu teksti. Kohalik omavalitsus võimaldab olemasoleval tuulepargil toimida ja seda samas suurusjärgus ka rekonstrueerida lasta. Tuulepargi suurendamine (tuulikute kõrguse suurendamine või arvu muutmine) huvi korral on vajalik läbi viia planeerimismenetlus.</p>
21	<p>Enefit Green AS, 16.04.2021 nr TO-JUH-6/79</p> <p>1. Kirjas on väidetud, et kõik varasemalt esitatud ettepanekud ning seisukohad nendele on saadaval aadressil: https://www.laenenigula.ee/documents/17893208/20109551/7-120-111-1+15.10.2020+V%C3%A4ljaminev+kiri+%283%29.asice/11d996b4-1df3-4982-acc2-ffd8e2826717</p> <p>Antud lingilt ei ole leitavad Enefit Green AS poolt tehtud ettepanekud ja täiendused – näiteks ettepanekut kaardistada täiendavad tuulepargi alad või ettepanekut kavandada uusi tööstusparkide asukohti koos elektriuhenduse otseliini rajamise võimalusega, et luua sümbioosi taastuenergia arendamisega. Puuduvad põhjendused ja selgitused, kas need on arvestatud ja kui ei ole, siis miks. Valla kodulehel on kättesaadavad märkused valla üldplaneeringule ja valla vastused ainult enne 16. oktoobrit 2020 laekunud ettepanekute osas.</p> <p>Seega tänastes materjalides ei sisaldu kirjalikku vastust meie ettepanekutele ega põhjendust, miks nendega ei arvestatud. Kõikide huvitatud osapoolte sisendit, mis on antud avaliku väljapaneku raames, tuleb arvesse võtta ja põhjendada.</p> <p>Ettepanek - täiendada üldplaneeringu materjale, viidates Enefit Green AS poolt esitatud arvamustele, ning teavitada Enefit Greeni vastavalt.</p>	<p>Lääne-Nigula valla seisukoht on, et üldplaneeringuga ei kavandata ORME-objektina käsitletavaid tuuleenergeetika tootmise alasid. Vastava huvi korral viiakse läbi kas eriplaneering või koostatakse eraldi energeetika teemaplaneering - põhimõtte kirjutatakse ka üldplaneeringu teksti.</p>

	<p>Eelmisest punktist lähtuvalt on Lääne-Nigula Vallavalitsus vastanud Enefit Green AS pöördumisele, et üldplaneeringus määratletakse perspektiivsed tuuleenergia tootmise alad, kasutades selleks kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut. Täna üldplaneeringu seletuskirjast selle lubaduse arvestamist ei nähtu, sest seletuskirja viimasesse versiooni ei ole jäetud võimalust tulevikus eriplaneeringuga tuuleparkide arendusalade planeerimiseks, samas kui üldplaneeringut ei kehtestata ainult lähiaastateks. Üldplaneering peab olema suunatud tuleviku võimalustele, mitte täna olemasoleva kirjeldamisele, muidu kaotab see arengudokumentina oma mõtte. Vabariigi Valitsus on valmistanud ette olulisi täiendusi nii seadusandluses kui kaitseliitlikule selleks, et Eestis oleks võimalik tuuleenergeetikat suuremas mahus arendada, sealhulgas uue Läänemaa radari rajamine koos erinevate võimalike rahastamise mudelitega ja kohaliku kasu mudeli väljatöötamine. Hetkel on kõik tuuleenergeetika arenguvõimalused Lääne-Nigula valla koostatavas üldplaneeringus maha vaigatud ja seetõttu oluliselt piiratud valdkonna arengupotentsiaal tulevikus. Oluliste arenguvõimaluste mitte arvestamine muudab kavandatud üldplaneeringu juba algstaadiumis aegunaks ja ebarelevantseks. See tekitab ebavajalikku ja põhjendamatu bürokraatiat, mille hilisemaks lahendamiseks peavad kohalik omavalitsus ja arendaja kulutama aega ja raha. Eriplaneeringud ei saa jääda peamiseks planeeringuliigiks, millega taastuenergia kavandamist planeeritakse, sest tegu on erakorralise planeeringu liigiga. Uue üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada lähitulevikus vaid tõusvat riikliku huvi taastuenergia arendamise vastu. Eeltoodud tuleb arvesse võtta ja üldplaneeringu seletuskirja vastavalt täiendada. Samuti tuleb arvestada, et kõiki arenguid ette ennustada on võimatu ja seetõttu ei tohiks piirata ka eriplaneeringute algatamise võimalusi, kui asjaoludest tulenevalt see põhjendatud oleks. Imperatiivne on, et omavoliiselt ei kehtestata põhjendamata piiranguid.</p> <p>Ettepanek - täiendada üldplaneeringu materjale, et säiliks võimalus tuuleenergeetika arendamiseks läbi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu protsessi.</p>	
	<p>Lääne - Nigula vald viis aastatel 2019-2021 läbi Enefit Green AS taotlusel kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu, leidmaks tuulepargile sobivaim asukoht valla territooriumil. 2021 aastal otsustas Lääne-Nigula valla volikogu eriplaneeringu lõpetada. Põhjendused, miks ei peetud võimalikuks liikuda edasi eriplaneeringu teise etappi ei välista eriplaneeringu käigus kogutud informatsiooni kasutamise üldplaneeringus. Eriplaneeringu läbiviidud KSH aruanne jõuab selgelt ja põhjendatult järeldusele, et ala 2 on kõiki objektiivseid asjaolusid silmas pidades tuuleenergeetika arendamiseks sobilik ala. Samuti leitakse KSH käigus, et ala 2 järel on ka teised eriplaneeringus uuritud alad põhimõtteliselt tuuleenergeetika arendamiseks sobivad. Selline uuringutest lähtuv objektiivne seisukoht tuleb arvesse võtta ja kajastada ka üldplaneeringus. Arvestades, et üldplaneering ei ole mitte ainult käesolevat hetke kirjeldav, vaid ajas ettepoole vaatav dokument, tuleks täna olemasolev eriplaneeringu käigus selgunud informatsioon koostatavas üldplaneeringusse sisse kanda. Vald ei ole toonud ühtegi põhjendust, miks eriplaneeringu käigus teostatud ekspertuurid üldplaneeringus ei arvestata.</p> <p>Siinkohal on ka oluline märkida, et üldplaneeringu seletuskirjas toodud seisukoht, et tuuleenergeetika arendamist üldplaneeringu KSHs eraldi uurida ei ole vaja, sest seda on põhjalikult uuritud juba eriplaneeringu KSH käigus, ei ole relevantne kui eriplaneeringu KSH tulemusi sisuliselt arvesse ei võeta. Sellisel juhul tuleb uuesti alustada üldplaneeringu KSH läbiviimist, sest üldplaneeringu KSHs ei ole arvestatud kõikide oluliste valdkondadega ega neid põhjalikult uuritud. Vastasel juhul ei ole üldplaneeringu KSH kooskõlas üldplaneeringu lähteülesannetega.</p>	<p>Märgitud alale 2 ei ole üldplaneeringuga sätestatud tingimusi, mis takistaks seal hiljem tuuleenergeetikat kavandada.</p>
	<p>Ettepanek - arvestada koostatavas üldplaneeringus aastatel 2019 – 2021 valla poolt läbi viidud kohaliku omavalitsuse tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu eriplaneeringu esimese etapi tulemustega ja planeerida eriplaneeringus käsitletud alad, ala nr 1, nr 2 ja nr 3, tuuleenergeetika arendusaladena ka üldplaneeringus.</p>	<p>Üldplaneeringuga ei kavandata ORME tuuleparki.</p>
	<p>Üldplaneeringus tehakse ettepanek edaspidi Lääne-Nigula valla territooriumil tühistada Läänemaa maakonnaplaneeringus kajastatud, varasemas 4 maakonna tuuleenergeetika teemaplaneeringu alusel sätestatud tuuleenergeetika arendamise võimalused. Riigikaitse rajatiste töövõime tagamiseks vajalikud piirangud võivad lähiajal muutuda. Ettepanek tühistada üldplaneeringus tehtud ettepanek muuta maakonnaplaneeringut võttes sellest välja kavandatud elektrituulikute arendusala L1</p>	<p>Üldplaneeringuga ei kavandata ORME tuuleparki.</p>
	<p>Üldplaneeringus soovitakse lugeda Nõva paiknev tuuleenergeetika arendusala mitteperspektiivseks tuuleenergeetika arendusalaks. Samas on KSH aruandes kirjutatud järgmiselt „Koostatava üldplaneeringuga ei kavandata uusi tuuleenergia alasid, küll on aga üldplaneeringusse kantud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus Tuuleenergeetika esitatud võimalik tuuleenergia arendusala L1, mis paikneb Nõva osavalla territooriumil.“</p> <p>Nõva paiknev ala on loetud jätkuvalt perspektiivseks tuuleenergeetika arendusalaks. Puuduvad põhjendused ja faktilised asjaolud, miks Nõva paiknev ala enam üldplaneeringus tuuleenergeetika arendamiseks sobiva alana kajastust ei leia. Ettepanek – ühtlustada üldplaneeringu dokumendis ja KSH dokumendis Nõva lähisel paikneva tuuleenergeetika perspektiivse ala seletus, määrates see tuuleenergeetika arendamiseks sobilikku alana.</p>	<p>Planeeringu ja KSH tekst vaadatakse üle selliselt, et neis ei oleks vastuolu. Uusi ORME tuuleparkisid üldplaneeringuga ei kavandata.</p>
	<p>Üldplaneeringu seletuskirjas punktist 3.8.4.1. Tuuleenergia all on kirjeldatud „Noarootsi piirkonnas asuvad 16 tuulikuga Aulepa ja 3 tuulikuga Vanaküla tuulepark. Olemasolevate tuulikute kõrgust (olemasolevast maapinnast laba tipuni) on lubatud suurendada (sh. tuuliku asendamise) kuni 10%, kui ei esine muid kitsendusi (nt riigikaitsealised).“</p> <p>Üldplaneeringu seletuskirja punktist 3.8.4.1. ei nähtu ühtegi objektiivset põhjust, miks on vaja selline piirmäär seada. Õigustatud ei ole omavoliiselt piirangute seadmine üldplaneeringuga. Üldplaneering peab lähtuma selle käigus läbi viidavate uuringute tulemustest. Kui mingi asjaolu (nt tuulikute võimalik suurendamine) põhjalik uurimine ei ole üldplaneeringu raames põhjendatud, siis tuleb seada täiendavate uuringute teostamise võimalus, mitte põhjendamata piirang. Ettepanek antud punkt üldplaneeringust eemaldada. Piirangud tuuleparkide arendamisel on võimalik välja selgitada KMH protsessides</p>	<p>Kohalik omavalitsus võimaldab olemasoleval tuulepargil toimida ja seda samas suurusjärgus ka rekonstrueerida lasta. Tuulepargi suurendamine (tuulikute kõrguse suurendamine või arvu muutmine) huvi korral on vajalik läbi viia planeerimismenetlus.</p>
	<p>Tuuleenergeetika olulisust riiklike kliimaeesmärkide saavutamisel rõhutavad ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi pöördumised (nr 17-7/2019/2142 ja nr 17-7/17-0298/7633-1) Lääne-Nigula vallale, mis kutsuvad üles kohalikes planeeringutes taastuenergia, sh tuuleenergeetika, arendamiseks võimalusi looma. Kirjades juhitakse tähelepanu, et riigikaitsealastest ning geograafilistest asjaoludest tingituna on Lääne-Eestis sobivaimad alad tuuleenergeetika arendamiseks ning nende alade uurimine on vajalik, et luua taastuenergia arendamise võimalusi. MKM rõhutab seejuures vajadust näha ette üldplaneeringus tuuleenergia tootmiseks vajalikud maa-alad.</p> <p>Üldplaneeringu tööversiooni uuest redaktsioonist nähtub, et tuuleenergeetika arendamiseks sobilike alade hulka on põhjalikult kärbitud võrreldes 24.08.24.09.2020.a avalikule väljapanekule esitatud eskiislahenduse dokumendiga. Puuduvad põhjendused, miks seda tehtud on. Samuti on kaheldav, kas kliimapolitika arendamise eest vastutavad ministeeriumid saavad kooskõlastada dokumendi, milles äärmiselt olulise valdkonna arengut on põhjendamata pärsitud.</p> <p>Ettepanek - näha ette üldplaneeringus tuuleenergia tootmiseks vajalikud maa-alad nagu need olid kajastatud dokumendis, mis esitati Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile tagasisidestamiseks.</p> <p>Tuuleenergeetika kajastamisel üldplaneeringus tuleb arvestada, et tuuleenergeetika arendamine Lääne-Nigula vallas on riiklik prioriteet, millest tulenevalt peaks üldplaneering ette nägema võimalikult laiad võimalused selle valdkonna potentsiaali uurimiseks Lääne-Nigula vallas.</p>	<p>Eespool vastatud.</p>
<p>22 Kaitseministeerium, 19.04.2021 nr 12-3/21/1049</p>	<p>Esitame mõned märkused ja ettepanekud, mille alusel palume üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) aruande eelnõud enne vastuvõtmist korrigeerida ja täiendada.</p> <p>Kaitseministeeriumi kooskõlastab Lääne-Nigula üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu tingimused, et enne üldplaneeringu vastuvõtmist korrigeeritakse ja täiendatakse eelnõud vastavalt ettepanekutele ja märkustele.</p>	

	<p>1. Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu seletuskiri (edaspidi seletuskiri) ja KSH aruanne on omavahel vastuolus Läänemaa maakonnaplaneeringu lisas 5 (Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Tuuleenergeetika“) kavandatud elektriütlukite arendusala L1 käsitlises osas. Palume KSH aruannet korrigeerida ning viia see kooskõlla seletuskirjas märgituga.</p> <p>Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 3.9. „Olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valimine“ järgi ei kavandata üldplaneeringuga Läänemaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Tuuleenergeetika“ kavandatud elektriütlukite arendusala L1. Tehakse ettepanek muuta maakonnaplaneeringut võttes sellest välja kavandatud elektriütlukite arendusala L1. Nimetatud arendusala ei ole ka üldplaneeringu joonistel markeeritud.</p> <p>KSH aruande peatüki 3.2.5.1 „Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud“ (lk 65) on märgitud: „Olulise ruumilise mõjuga ehitisteks on maakonnaplaneeringus tähistatud L1 ala – Tusari küla. Maakonnaplaneeringu kohane tuulikute arendusala Tusari külas paikneb eemal looduskaitselistest objektidest“. Peatüki 3.4.2.1 „Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud“ alateema „Taastuenergia“ all on märgitud: „Koostatava üldplaneeringuga ei kavandata uusi tuuleenergia alasid, küll on aga üldplaneeringusse kantud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Tuuleenergeetika“ esitatud võimalik tuuleenergia arendusala L1, mis paikneb Nõva osavalla territooriumil.“ Samale tuuleenergia arendusalale leidub viiteid ka mujal KSH aruandes (nt Natura hindamise peatüki 3.2.6), mis ei ole asjakohane, kuna niisugust arendusala üldplaneeringuga ei kavandata.</p>	KSH aruanne korrigeeritakse.
	<p>2. Palume korrigeerida ja täiendada seletuskirja punkti 3.22 „Riigikaitselise otstarbega maaalade määramine ning maakonnaplaneeringus määratud riigikaitselise otstarbega maa-alade piiride täpsustamine“ teksti ning sellele vastavat osa joonisel.</p> <p>Praegu sisaldub seletuskirjas riigikaitseliste ehitiste loetelus Osmussaarel asuv Saare maaüksus (52001:001:0988). Kaitseministeerium on varasemas kirjas (28.06.2019 nr 12-3/19/2101) palunud üldplaneeringus määrata Saare maaüksus riigikaitselise maa-alaks eesmärgiga ehitada sinna riigikaitselisi ehitisi. Osmussaarele uute riigikaitseliste ehitiste kavandamise käigus on selgunud, et ehitiste ehitamiseks on vajalik Saare maaüksusest suurem riigikaitsesama juhtfunktsiooniga maa-ala.</p> <p>Palume kavandada üldplaneeringus Osmussaarel riigikaitselise maa-ala sellises ulatuses, mis on märgitud teile eraldi failina saadetaval kaardikihil. Üldplaneeringu seletuskirjas palume märkida, et nimetatud maa-ala on lubatud püstitada riigikaitselisi ehitisi ning ranna ehituskeeluvööndisse ehitamise korral ei kohaldu neile ehitistele ehituskeeld looduskaitseseaduse § 38 lõike 5 punkti 6 alusel. Ehitiste projekteerimise käigus selgitatakse välja ehitiste täpsed asukohad ning hinnatakse nende keskkonnamõju (KMH) koos asjakohase Natura hindamisega, mis on algatatud Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti 27.07.2020 otsusega nr 1-7/20-286. Piiranguvöönd kehtestatakse ehitisele ehitusseadustiku § 120 lõigetes 2 ja 4 sätestatud alustel ja korras.</p>	Arvestatakse. Koostöö käigus kantakse Kaitseministeeriumi soov planeeringujoonisele.
	<p>3. Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 3.6.11 on märgitud, et Osmussaarele kavandatakse perspektiivne kopteriplats ning joonisel on vastav leppemärk. Teeme ettepaneku Osmussaarele avalikku kopteriplatsi mitte kavandada ja vastavad viited nii joonisel kui ka seletuskirjast eemaldada. Leiame, et päästevõimekuse ja riigikaitselise vajaduse tagamiseks ning selleks otstarbeks kopterite maandumiseks vajaliku ala ettevalmistamiseks ei pea saarele avalikku kopteriplatsi kavandama.</p>	Korrigeerime planeeringulahendust.
	<p>4. Palume täiendada peatüki 3.8.4.2 „Päikesenergia“ viimast lauset selgitusega, et nõuetele mittevastav päikeselektrijaam võib vähendada riigikaitseliste ehitiste töövõimet.</p>	Seletuskirja täiendatakse.
	<p>5. Palume korrigeerida KSH aruande peatüki 3.5.5 „Riigikaitselised ehitised“ teksti ja märkida seal Lintsi linnaku õige asukohana Saue vald (praegu märgitud Nissi vald). Ühtlasi juhime tähelepanu kirjaveale („Saeuvald“) seletuskirja leheküljel 63.</p>	KSH aruannet korrigeeritakse.
	<p>6. Palume KSH aruande lehekülgedel 76, 81 ja 121 korrigeerida detailplaneeringu nimetust. Õige on „Kaitseväe ja Kaitseväe Piiriala baasi ja selle lähiala detailplaneering“.</p>	KSH aruannet korrigeeritakse.
<p>23 AS Eesti Raudtee, 21-1/2526-5</p>	<p>Esitasite arvamuse andmiseks Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu.</p> <p>AS Eesti Raudtee on esitanud oma ettepanekud üldplaneeringule 25.09.2020 kirjas nr 21-1/2526-1 ja lisaks kirjas toodule esitame täiendavalt kirja punktile 19 täpsustava ettepaneku:</p> <p>19.1 Palume kajastada üldplaneeringus Ridala-Nigula tee raudteega lõikumisnurga muutmise ja sellega kaasneva maa avalikes huvides omandamise vajadust.</p> <p>Käesolevale kirjale on lisatud eskiislahendus maantee lõikumisnurga muutmiseks. Kui üldplaneeringu põhijoonise mõõtkaava ja täpsustatme tõttu ei ole võimalik tee lõikumisnurga muutus põhijoonisel kajastada, teeme ettepaneku käesolevas punktis toodud informatsioon esitada seletuskirjas illustreerivalt suuremas mõõtkaavas väljavõttega põhijoonisest.</p> <p>Ühtlasi teeme ettepaneku kaaluda avaliku kasutusviisiga planeeritud kohaliku Vana-Kolge tee (tee nr 6800098) pikendamist paralleelselt Vihterpalu jõega kuni Koiske tee (nr 6800105) pikenduseni. Oleme arvamusel, et kõnesoleva kohaliku tee kavandamine üldplaneeringuga oleks vajalik, et tagada juurdepääs põhja pool perspektiivset raudtee trassikoridori asuvatele kinnistutele. Kehtivate normide ja liiklusohutuse seisukohalt Koiske teele raudteeeülesõidukohta ei kavandata.</p>	Lõikumisnurga muutmist üldplaneeringus ei kajastata. Tegemist on olemasoleva riigitee ühe lõigu ohutuks muutmisega ning sel on vähene ruumiline mõju. Erakinnistute osade võõrandamine toimub projekti alusel. Kuna puudub üldplaneeringu kohase täpsustatmega avalik huvi, siis seda punkti üldplaneeringusse ei lisata. Vana-Kolge tee (tee nr 6800098) ja Koiske tee (nr 6800105) osas kanname ettepaneku planeeringusse.
<p>24 Keskkonnaministeerium, 19.04.2021 nr 7-15/19/2885-12</p>	<p>Tuginedes PlanS § 85 lõigetele 1 ja 3 kooskõlastab Keskkonnaministeerium, lähtudes oma valitsemisalast ja tegevusvaldkonnast, Lääne-Nigula valla üldplaneeringu ja selle KSH aruande eelnõu. PlanS § 85 lõike 3 kohaselt loetakse üldplaneering kooskõlastatuks, kui kooskõlastamisel ei viidata vastuolule õigusaktiga või maakonnaplaneeringuga. Palume kirjas toodud ettepanekutega arvestada ja hoida Keskkonnaministeeriumit kursis üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu edasise menetlusega.</p>	
	<p>Teeme ettepaneku määrata Palivere alevikus asuvale Raudtee tn 6a (katastritunnus 44101:001:0292) kinnisasjale elamu maa-ala (E) maakasutuse juhtotstarve, kuna see piirneb läänest elamualadega.</p>	Ettepanekut arvestatakse.
	<p>Üldplaneeringu seletuskirja peatüki 3.6.6. Metsateed käsitleb ülekoormusest tingitud kahjusid. Oleme seisukohal, et antud sõnastuses jääb ebaselegks, mida mõistetakse ülekoormuse ning sellest tingitud kahjude all. Leiame, et seda aspekti täpsustamata võib tingimuse rakendamine osutada keeruliseks sh kohalikele omavalitsusele, kes on vastavalt ehitusseadustikule vastutav tee korrashoiu ja nõuetele vastavuse eest.</p>	Omavalitsus leiab, et seletuskirjas esitatu on asjakohane ja ei tee täiendavaid täpsustusi.
	<p>Peame vajalikuks, et üldplaneeringu seletuskirja peatüki 3.8.4.1. Tuuleenergia tuulikute rajamise üheks tingimuseks lisatakse, et tuuleenergiat tuleb planeerida ka viisil, mis tagab kaitstavate loodusobjektide (kaitsealad, hoiualad, Natura 2000 võrgustiku alad, kaitsealused liigid, kaitstavad looduse üksikobjektid) säilimise ning kavandatav tegevus ei tohi avaldada negatiivset mõju kaitstavatele loodusobjektidele ja nende kaitse-eesmärkidele.</p>	Ettepanek lisatakse seletuskirja.
	<p>Palume KSH aruande eelnõus välja tuua, kas Lääne-Nigula valla rohevõrgustik moodustab ühtse terviku naabervaldade rohevõrgustikuga, kas esineb kitsaskohti, kus tuleks rohevõrgustikku ühiselt planeerida. Lisaks ei ole üldplaneeringus rohevõrgustiku ruumielementidel hierarhilise taseme jaotust. Vastavalt rohevõrgustiku planeerimisjuhendile tuleb üldplaneeringus lisaks rohevõrgustiku ruumielementide määratlemisele (tugiala, rohekoridor) välja tuua rohevõrgustiku vastavus hierarhilise tasemele ehk väärtusklassile – riiklik, maakondlik, kohalik tugiala. Hierarhilised tasemed annavad olulist infot otsustajale hilisemal rohevõrgustiku tingimuste rakendamisel. Näiteks ushooonustuse või tuulikute lubamine riikliku tähtsusega tugialale vajab veelgi põhjalikumalt kaalumist kui kohaliku tähtsusega tugialal. Lääne maakonnaplaneeringus 2030+ on aga rohevõrgustiku hierarhilised tasemed määratud ning need tuleks üle kanda valla üldplaneeringusse. Lisaks on maakonnaplaneeringus määratletud oluliselt rohkem põhimõtteid rohevõrgustiku sidususe säilitamiseks ja toimimiseks kui neid on kajastatud üldplaneeringus ning tingimused vajaksid veel seotüü üldplaneeringus üle vaatamist ja olulist täiendamist.</p>	KSH-d täiendatakse. Hierarhilised tasemed lisatakse tugialadele.
	<p>Üldplaneeringu põhijoonisel on eristatud rohevõrgustiku tugialasid ja koridore. Lääne-Nigula veebilehel on avalikustatud ka üldplaneeringu kaardikiht, mille hulgas on eraldi tugialade kaardikiht ja rohevõrgustiku kaardikiht, millel on esitatud nii tugialad ja koridoriid ning tärkandmetes on märgitud, millise elemendiga on tegemist. Koridorid on esitatud kihil kahe liitobjektina. Palume kaardikihtidele lisada rohevõrgustiku hierarhilised tasemed.</p>	

<p>Palume selgitada, kui võrd ühitub rohevõrgustik olemasoleva kaitstavate alade võrgustikuga. Kui ei ühitu, palume selgitada, kas oleks otstarbekas need ühitada või miks see ei ole vajalik.</p>	<p>I kaitsekategooria liigid ja nende püsielupaigad on valdavalt rohevõrgustiku alade hulka hõlmatud. Kui võrd kaitsealused loodusobjektid on kaitstud läbi Looduskaitse seaduse, mis seab omad kitsendused, siis pole nende säilimiseks üldplaneeringus rohevõrgustiku täiendavate tingimuste kehtestamine vajalik ja seetõttu ei ole ka tingimata vajalik kõiki kaitsealuseid loodusobjekte lausaliselt rohevõrgustikku haarata.</p>
<p>Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 3.15 on seatud hajaasustuses paikneval rohevõrgustikul tingimus, et rohevõrgustiku koridoridele ehitamisel peab koridori alaga risti suunas säilima vähemalt 50 m laiune katkematu koridori riba (vahekaugus nt hoonete, tarastatud õuealade jms vahel). Sellekohane soovitus on antud KSH aruande eelnõus (lk 48-49). Kuigi ehitussurve ei pruugi olla hinnanguliselt suur, ei saa selle võimalikku mõju tulevikus siiski lausaliselt välistada. Arvestades koridorialadel ökosüsteeme mõjutavat servaepekti ja seda, et mitmed koridorid on pikad ja ainsaks ühenduseks tugialade vahel, mõjub Keskkonnaministeeriumi hinnangul sellise laiusega rohekoridor levimiseks, varjeks ja liikumiseks ebapiisavana. Rohevõrgustike töödes (Sepp, Jagomägi 20022 ja Kohv 20073) on toodud, et toimivate koridoride laius algab erinevate elustikurühmade jaoks hinnanguliselt ligikaudu 100 meetrist. Palume siiski üldplaneeringus kavandatud koridori miinimumlaiuse nõuet täiendavalt käsitleda ja korrigeerida, et tagada ökoloogiliselt toimivad koridorid mistahes arengustenaariumite ja maakattemuutuste puhul (vajadusel kaaluda vajadust seada erinevad, kohapõhiseid olusid arvestavad nõuded).</p>	<p>Kohv töös: "Seejuures tuuakse töös välja järgnev: Uuringute tulemuste ja Eesti ekspertide hinnangute põhjal võib väita, et väikeimetajatele ja mitte metsasisele elupaikadele spetsialiseerunud liikidele suunatud koridoride puhul peaks aitama 100 m laiusest loodusliku taimestikuga alast, millest vähemalt 50m laiune riba peab olema katkematu." Lisame, et peale vähenemist võib järgmine sarnane koht olla kaugemal kui 200 m.</p>
<p>Üldplaneeringuga on seatud rohevõrgustikus tingimused ainult ehitiste paiknemisele ja tarastamisele. Üldplaneeringuga planeeritud maakasutuse mõjudest rohevõrgustikule räägib KSH aruande eelnõu 3.2.4.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud. Sellest ei selgu, millest mõju hindajad lähtuvad, kui eeldavad, et rohevõrgustiku toimimisele avaldab mõju üksnes ehitustegevus ja tingimuste seadmine on vajalik üksnes ehitustegevusele. Leiame, et KSH aruande eelnõu hindab seda, kuidas üldplaneering võimaldab rohevõrgustikul täita oma funktsioone – säilitada eri tüüpi ökosüsteeme ja maastikke ning tasakaalustada majandustegevuse mõju -, vaid osaliselt. KSH aruande eelnõust ei selgita Eestis tüüpiliste majandustegevuste, nagu näiteks põllu- ja metsamajandus, võimalikke mõjusid (või nende puudumist) rohevõrgustiku toimimise seisukohast olulistest kohtades. Palume neid mõjusid KSH aruande eelnõus käsitleda. Palume mõjude hindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel täiendada üldplaneeringu kasutustingimusi. Samuti leiame, et KSH aruande eelnõus on vajalik lähemalt käsitleda käesoleva kirja punktides 9 ja 10 toodud mõjusid.</p>	<p>Teiste tegevusvaldkondade puhul ei väljasta KOV tegevuslube jms ning seetõttu ei saa KOV ka tegevuste üle järelevalvet teha. Üldplaneeringuga peame õigeks reguleerida tegevusi, mille osas KOV-il on pädevus. Oleme seisukohal, et rohevõrgustiku kitsendused on vajalikud eeskätt ehitustegevusele, kui võrd ehitustegevus ja õuealade piiramine põhjustab rohevõrgustikus füüsilisi takistusi. Tavapärase põllu- ja metsamajandusliku tegevuse juures rohevõrgustiku sidusus säilib. Püsirohumaade niitmine või ka tavapärase metsamajandus avaldavad rohevõrgustikule ajutist mõju. KSH aruannet täiendatakse vastavate selgitustega.</p>
<p>Keskkonnaministeeriumi hinnangul on oluline rohevõrgustiku kasutustingimuste seas käsitleda ka raadamist. Raadamine ei ole osa tavapärasest metsamajandamise tegevusest, vaid raadamise tagajärjel muutub maakasutus ehk see ala ei ole enam metsamaa. Seetõttu on raadamisel väga oluline mõju konkreetsele metsaökosüsteemile ja selle teenuste pakkumisele, kuna raadamise tulemusel mets eeldatavasti häviv ning vajalikke teenuseid enam ei pakuta. Küsimus, kas rohevõrgustiku aladel on toimunud ulatuslikke maakasutusmuutusi, on ka üks põhiküsimustest üldplaneeringus rohevõrgustiku ülevaatamisel ja täpsustamisel. Seetõttu on väga oluline üldplaneeringu koostamisel ja selle mõju hindamisel vaadata üle ka raadamistingimused rohevõrgustiku kui terviku toimimise vaates (sh tuvastada kitsaskohad) ning hinnata kavandatud meetmete mõju rohevõrgustiku toimimisele. Palume toodud maakattemuutuse (raadamise) võimalikku mõju käsitleda ka KSH aruande eelnõus ja selgitada vajadus kasutustingimuste täiendamiseks.</p>	
<p>Üldplaneering ei anna tingimusi kaevandamisele rohevõrgustikus. Leiame, et üldplaneeringus peab seadma tingimuseks vältida võimalusel kaevandamist rohevõrgustikus ja leevendada kaevandamise kahjulikke mõjusid. Oluline on eelnevalt kaaluda alternatiivseid lahendusi ja kaasnevat mõjusid rohevõrgustikule. Rohevõrgustiku toimimise tagamisega tuleb arvestada kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korraldamistingimuste andmisel ja nende alusel korraldamisprojekti koostamisel, vajadusel tuleb lisada kaevandamisloale tingimused leevendavate meetmete rakendamiseks.</p>	<p>Rohevõrgustiku planeerimisjuhendis loetakse ka need ajutised tegevused: Pikemas ajaskaalas on karjääride kaevandamise näol tegemist ajutise tegevusega, mille lõppemise järel kaovad ka häiringud loomastikule ning mingil määral taastuvad elupaigad, nt seada üldnõudena Rae valla üldplaneeringu näitel: "mäetööstusmaade puhul tuleb kaevandamistegevuse lõpetamise järgselt alad korraldada ning kujundada selle käigus rohealadeks. "</p>
<p>Märgime, et üldplaneeringu seletuskirja peatükis 3.14. Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi suurendamine ja vähendamine toodud tabelis tabelis 6. Planeeritud seadusest tuleneva ehituskeeluvööndi laiendamine on välja toodud 3 ala Einbi külas / Enby, kus laiendatakse seadusest tulenevat ehituskeeluvööndit, kuid looduskaitse seaduse järgi asuvad need kolm ala juba praegu ehituskeeluvööndis, sest üldplaneeringu järgi kõrgveepiiriks määratud 1 m joon asub neist sisemaa pool. Neljas ala Paslepa külas/ Pasklep asub samuti ehituskeeluvööndis, sest looduskaitse seaduse § 38 lg 2 kohaselt laieneb ehituskeeluvöönd metsamaal piiranguvööndi piirini.</p>	<p>Planeeringulahendust korrigeeritakse.</p>
<p>Üldplaneeringu seletuskirja peatükis 3.17.1. Väärtuslike põllumajandusmaade määramine on kirjas, et väärtuslikku põllumajandusmaad servaalasid võib metsastada, oluline on järgida, et ei lõhutaks suuremate massiivide terviklikkust. Oleme seisukohal, et antud sõnastuses jääb ebaselgeks, kuidas tagatakse väärtusliku põllumajandusmaade massiivi terviklikkus ning ei selgu, millal ei ole massiivid enam terviklikud. Teeme ettepaneku antud tingimust täpsustada.</p>	<p>Lisame planeeringusse põhimõtte, et säilitada tuleb 90% massiividest.</p>
<p>Peatükist 3.17.3 ei selgu, millist ala loetakse metsa-alaks. Teeme ettepaneku seda täpsustada ja selgitada, kas selleks loetakse metsaseaduse (edaspidi MS) § 3 lõikes 2 nimetatud metsamaad ja kas sellisel juhul ei loeta sellisteks aladeks MS § 3 lõikes 3 nimetatud alasid.</p>	<p>Täiendame teksti viitga MS § 3-le.</p>

	<p>Peatükis 3.17.3 on kirjas, et väärtuslike rohealade metsade majandamisel tuleb koostada metsamajandamiskava ning kooskõlastada see vallavalitsusega. Peatükis on toodud põhimõtted, millest lähtuda metsamajandamiskava koostamisel. Märgime, et metsamajandamiskava koostamine ei ole alati kohustuslik. Kuna metsamajandamiskava koostatakse metsaomanikule koos metsa inventeerimisega, siis metsamajandamiskava ei koostata, kui puudub metsa inventeerimise kohustus metsa pindala suurusest lähtuvalt (MS § 11 lõige 42). Samuti ei koostata metsamajandamiskava, kui metsaomanik seda ei soovi (MS §11 lg 43). Metsamajandamiskava kohustuslikkus esineb eranditena (MS § 42 lg 11 ja § 43 lg 11). Üldplaneeringust ei selgu, kas metsamajandamiskava ei tule koostada MS-is nimetatud juhtudel, mille korral metsamajanduslikke tegevusi saab teha metsamajandamiskava koostamata. Palume seda täpsustada.</p>	Täpsustame, et metsamajandamiskava tuleb nendel aladel koostada igal juhul.
	<p>Peatükis 3.17.3 on välja toodud metsamajandamiskava koostamise põhimõte, et metsa raiumisel alustatakse metsast, mis on vanem või mille tervislik seisund on halb. Palume täpsustada, milliseid raieliike ja puistu vanuseid on siin mõeldud. Kui kõige vanem mets on metsa mõistes noor, kas siis ka võetakse see raiumisse. Samuti raiumisel on ka igal puuliigil oma raievanus, millest peab lähtuma. Tervisliku seisundi parendamise eesmärgil tehakse sanitaarraiet.</p>	Ei arvesta. Tingimused on üldpõhimõtetena. Täpsem käsitlus pannakse paika metsakorralduskavas.
	<p>Juhime tähelepanu, et KSH aruande eelnõu peatüki 3.2.2.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud (lk 29) viimases lõigu esimeses lauses puudub viiteallikas.</p>	Korrigeerime KSH aruannet.
	<p>KSH aruande eelnõu tabelis 3.18. Osaliselt või täielikult Lääne-Nigula vallas paiknevad või seda läbivad riigimaanteed puudub terviktee pikkuse ühik.</p>	KSH aruannet täiendatakse terviktee pikkuse mõõtühikuga
	<p>KSH aruande eelnõu peatükis 3.4.4.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud on soovitatud kasutada ebameeldivast lõhnast põhjustatud häiringu vältimiseks Saksamaa näitel kujasid. Samas ei ole hinnatud, kas sellised kujad on piisavad Läänemaa rannikualadel. Toome välja, et oluline on siiski iga võimaliku lõhnahäiringut põhjustava allika rajamisel hinnata konkreetseid tingimusi.</p>	KSH annab näited mujalt maailmast, kuid üldplaneering seab ptk 3.2.1.10 tingimused kuidas käituda kahjuliku välismõjuga ehitise kavandamisel.
	<p>KSH aruande eelnõu peatükis 4, mis käsitleb keskkonnamõju seiret, on märgitud, et Mõõtmise sagedus: 4 aastat (KOV valimisperiood). Oleme seisukohal, et ei ole aru saada, milliseid mõõtmisi mõeldakse, ja palume seda täpsustada.</p>	sõnastus "mõõtmise sagedus" asendatakse sõnastusega "Planeeringu regulaarne ülevaatamine". Selgituseks: KSH aruandes esitatud 4 aastane mõõtmisega seadus kehtib järgnevale (väljavõtte KSH aruandest) : Oluline keskkonnaseire meede omavalitsuse tasandil on planeeringute regulaarne ülevaatamine vastavalt planeerimiseseadusele. Kehtestatud planeeringu vaatab üle kohalik omavalitsus pärast volikogu korraldusi valimisi. Antud meede loob võimaluse analüüsida planeeringute elluviimisega kaasnevaid mõjusid ja kavandada ilmnenud ebakõladele (sh ÜP muutvad detailplaneeringud) uute planeeringutega leevendavaid meetmeid.
25	<p>Keskonnaamet, 19.04.2021 nr 6 5/21/5795 2</p> <p>Planeeringu seletuskirjast ja joonistelt nähtub, et siseveekogudel ei ole määratud korduvalt üleujutatava ala piiri. Palume selgitada (vajadusel näidata joonisel) korduva üleujutusala piir ulatus ka siseveekogudel (kas see puudub, st asub veepiiril), sest looduskaitseaduse järgi koosnevad ka kalda kaitsevööndid üleujutatavast alast ja vööndi laius (looduskaitseaduse § 35 lg 4). Märgime, et looduskaitseaduse eristab siseveekogude puhul mõistetena korduvalt üleujutatavat ala ja suurte üleujutustega ala. Kalda kaitsevööndite ulatus mõeldakse korduvalt üleujutatava ala piirist, mitte aga suurte üleujutusalaadega ala piirist. Näiteks ÜP seletuskirjas peatükis 3.14 nimetatud „Kasari jõe suudmes paiknevatel üleujutatavatel aladel on ehituskeeluvööndi jooneks määratud siseveekogu kõrgveepiiri millele on lisatud seadusest tulenev ehituskeeluvöönd 50 meetrit“ asemel tuleks määrata ehituskeeluvööndi 50 m ulatus korduvalt üleujutatava ala piirist, mitte siseveekogu kõrgveepiirist. Ka KSH aruandes lk 27 on nimetatud „... kõrgveepiir Kasari jõel on aluseks ehituskeeluvööndi piiri määratlemisel“ ning lk 28 on nimetatud „Seega tuleb ehituskeeluvööndi arvestamise lähtejoonena ././ arvestada ././ suurte üleujutusalaadega siseveekogudel kõrgveepiiri“. Nimetatud lähenemine on vastuolus looduskaitseaduse § 35 lg-ga 4. Mõõname, et looduskaitseaduse sõnastus on segadust tekitav.</p>	Siseveekogudel ei määrata korduvalt üleujutatava ala piiri, kuna ei planeerimiseseaduse § 75 ega looduskaitseaduse ei näe ette selle määramist üldplaneeringuga. Esitatud seadustes toodud ülesannetest lähtuvalt korrigeeritakse nii paneeringu seletuskirja kui KSH-aruanne.
	<p>Märgime, et Keskonnaameti lähenemine ehituskeeluvööndi ehitamisele kehtiva erisuse kohaldamisel erineb ÜP seletuskirjas peatükis 3.14. „Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi suurendamine ja vähendamine“ nimetatud selgitusest „Seadusest tulenev ehituskeel ei laiene olemasoleva elamu õueaiale ehitatavale uuele ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse. Õueala ulatus määramisel lähtutakse kohapealsest olukorrast, mitte põhikaardi kaardistusest“. Keskonnaamet on lähtunud õueala ulatuse määramisel ehitustegevuse kooskõlastamisel Eesti Põhikaardil või katastrimõõdistamisel näidatud õueala ulatusest. Juhime tähelepanu, et ruumiametite seaduse § 69 kohaselt on Eesti topograafia andmekogu kasutamine kohustuslik. Kui tegelik õueala ulatus erineb Eesti Põhikaardil näidatust, siis on Keskonnaamet palunud mõõdistusandmed edastada Maa-ametile kaardiametite korrigeerimiseks. Leiame, et tegelik olukord tuleb kajastada ka kaardiametel.</p>	Korrigeerime seletuskirja, et vajadusel viiakse põhikaart kooskõlla eksisteeriva olukorraga.
	<p>ÜP seletuskirjas lk 30 on kirjas „Uued slipid on ette nähtud ././ Rõude külla (Karjamaa auk mü)“. Juhime tähelepanu, et Karjamaa auk katastriüksust pole olemas, on Kullamaa metskond 157 katastriüksus (katastritunnus 45203:002:0079).</p>	Lahendust korrigeeritakse.
	<p>Palume mitte kajastada ÜP kaardil Saunja matkarada. Kõrtsu katastriüksuse (katastritunnus 55201:001:1481) maaomaniku vastuseisu tõttu raja kasutamisele eemaldas Riigimetsa Majandamise Keskus Saunja õpperajale suunavad viidad ja seal olevad infotahvlid ja rada liikvideeritakse.</p>	Lahendust korrigeeritakse.
	<p>Eramaadel esinenud ja tulevikus esineda võiva maaomanike vastuseisu tõttu külastustaristule soovitage Kirimäel Kopli katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0001) asuva vaatetorni asemel kavandada uus vaateplatvorm praeguse parkla vahetus läheduses munitsipaalmaale Supluse katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0895). Olemasoleva vaatetorni kasutamiseks ja hooldamiseks puudub maaomanikuga leping.</p>	Arvestame.
	<p>Kergliiklustee kavandamisel Peraküla randa tuleb arvestada, et olemasolev tee piirneb Nõva looduskaitsealal Natura elupaikadega (nimetatud KSH aruandes lk 77), mida ei ole lubatud kahjustada, sh ehitustegevusega. Keskonnaamet on seisukohal, et olemasolevat teed saab kasutada kergliiklusteena, kuid tee laiendamine ei ole kaitstavatele kooslustele lubatud.</p>	Vastav punkt on esitatud KSH aruande eelnõus. Üldplaneering arvestas KSH aruandes esitatuga ning eemaldas kergliiklustee eelnõust. Kooskõlastamisele esitatud kaardilt oli vastav kergliiklustee eemaldatud.

		Üldplaneeringuga tehakse ettepanek ehituskeeluvööndi vähendamiseks. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et kuna ehituskeeluvööndi vähendamine on erand üldnõudele (Looduskaitseeaduse § 38 lg 3), mille kohaselt on ranna või kalda ehituskeeluvööndis uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud, siis on oluline kohaliku omavalitsuse poolt selgitada, miks on vajalik ehituskeeluvööndi vähendamine ja erandi tegemine kehtivale normatiivile ning miks ei ole võimalik kavandada tegevust väljaspool ehituskeeluvööndit.	Aluseks on kas väljakujunenud planeerimispraktika või arenguvajadus. Selgitus on esitatud ÜP-tabelis.
		ÜP seletuskirja peatükis 3.2.2. „Üldised ehituspõhimõtted hajaasustuses“ on hoonete kõrgus kohta järgnev tingimus, et „abihooneid ei ole lubatud kavandada põhihoonest kõrgemaks ning need ei tohi kujuneda krundil domineerivaks“. Kuidas nähakse ette lahendust, kus teinekord on tarvis näiteks talu põllumajandustehnika hoone, kuivati vms? Kas on mõeldud pigem, et abihooneid ei ole lubatud kavandada põhihoonest kõrgemaks ning need ei tohi kujuneda õuealal domineerivaks ning suuremate abihoonete vajadusel (tehnikaaud, põllumajandushoone jms), planeerida need õuealast/elamust eemal asuva majandusõuena?	Tingimus välja
		ÜP seletuskirja peatükis 3.17.2. „Väärtuslike maastike määramine“ on öeldud, et „väärtuslikel maastikel paiknevaid ajalooliselt väljakujunenud teetrasse tee renoveerimise käigus üldjuhul ei õgvendata, välja arvatud juhtudel, kui see on vajalik kestliku asustuse arengu säilitamiseks“. Juhime tähelepanu, et mõiste „kestliku arengu säilitamine“ sisaldab subjektiivset hinnangut. Kui on mõeldud pigem „kohtades, kus see on vältimatult vajalik elanike elu ja turvalisuse huvides päästetehnika jms juurdepääsu võimaldamiseks“, siis soovitame sõnastust muuta.	Korrigeerime seletuskirja
		ÜP seletuskirja peatükis 3.17.2 on nimetatud, et „väärtuslikel maastikel asuval rannaniitudel on vajalik niitmine ja karjatamine, puisniitudel poollooduslike koosluste hooldustööd (niitmine, võsa raiumine, vanade puude väljaraiumine ja juurimine, okste põletamine jms)“. Märkime, et vanad puud on just eriline väärtus puisniitudel ja väärtuslikel maastikel (maastikuilme, elupaiga ja kasvukeskkonna), mida ei tohiks mingil juhul väga mõjuva põhjusega välja raiuda	Korrigeerime seletuskirja
		ÜP seletuskirja lk-1 29 on välja toodud planeeringusse kantud 10 lautrikohta. KSH aruandes lk 112 on samuti esitatud lautrikohtade nimekiri, mis ei ühti ÜP seletuskirja vastava nimekirjaga.	ÜP ja KSH viiakse kooskõlla.
		KSH aruande lk 71 kohaselt üldplaneeringuga reserveeritakse supelranna maa-alad: Riguldi külas / Rickul-is, Dirhami küla / Derhamn, Rooslepa küla / Roslep, Elbiku küla / Ölbäck ja Perakülas. Ei ole välja toodud rajatavat Hara sadama supluskohta, mis on nimetatud ÜP seletuskirja lk 39 ja ka ÜP joonisel.	KSH aruannet täiendatakse.
		Küsimused ja ettepanekud ÜP seletuskirja peatüki 3.17.3. „Väärtuslike rohealade määramine kohta“ : 13.1. Kas keskkonnaametil on metsateatise menetluses otsuse tegemisel kohustus metsa majandamiskavaga arvestada? Kas enne keskkonnaametile metsateatise esitamist peab omanik saama nõusoleku vallavalitsuselt? Kui sellised nõuded on kavandatud, peab need ÜP s lahti kirjutama. Keskkonnaamet teeb ettepaneku ÜP mõistes väärtuslike rohealade metsateatiseid enne keskkonnaametile esitamist kooskõlastada vallaga.	Korrigeerime seletuskirja
		Uue langi rajamisel ca 1 m kõrguse noore metsa nõude puhul võiks lisaks määrata milliste puuliikidega peab olema uuenenud. Aluseks võiks võtta kehtiva metsaseaduse ja metsa majandamise eeskirja metsauuendamise nõuded. Kõrguse puhul on otstarbekas kasutada mõistet „metsauuendamise keskmine kõrgus“.	Korrigeerime seletuskirja keskmise kõrguse osas
		Teede ja radade ääres säilikuude jätmisel tuleb kaaluda nende jätmist (mitte jätmist) ohtuse seisukohast. Riigiteede kaitsevööndis lageraiete teostamisel seatakse praegu Maanteeameti poolt tingimuseks, et seemne ja säilikuude kaugus teest peab puu murdumisel välistama selle sattumise riigiteele.	Korrigeerime seletuskirja
25	Einar Pärnpuu, 11.04.2021	3.9.6.1. Reoveekogumisala ei ole Üdrumal? Leidsin, aga sama liig piiratud jama on ka rohealadel. 3.18. Metsa majandamise tingimused Kõik avalikkusele nähtavad ja ligipääsetavad metsad peavad olema majandatud heaperemehelikult. Selle tagamiseks seatakse üldplaneeringuga kogu valla territooriumil asuvate metsade (avalikkusele olulised rohealad) majandamisele järgnevad tingimused, mille keskkonnaamet kannab raielole: • raielankidele ja väljaveo teedele ei tohi jätta sügavamaid rööpaid kui 30 cm; • laoplaatsid tuleb korrastada 1 kuu jooksul peale materjali äravedu, peenike puidosid tuleb hajutada selliselt, et taimestik suudaks kasvuperioodil sellest läbi kasvada kahe kuu jooksul; • tee kaitsevööndi ulatuses ei tohi jätta metsamasinatega maha tallatud ja murdunud puid ja võsa ning nende tüükaid ja kände, mis on kõrgemad kui 50 cm; • tee kaitsevööndi ulatuses jätta kasvama üksikuid vähemalt 10 m kõrguseid puid omavahelise kaugusega 10 m, juhul kui puu liik ja pinnase iseloom seda võimaldab (vältida tuulemurruteket). TÄELIK JAMA!!! 3.18. Metsa majandamise tingimused. Kõikide metsade majandamisel peab järgima Metsaseadust ja Metsa majandamise eeskirja. Hetkel on suvaliselt midagi välja toodud ja enamus toomata, nii ei ole mõistlik. Üldine metsade majandamine on täna päris selgelt „konkreetselt“ paika pandud. Kui soovime teha endale ka nn. KAH (kõrgendatud avalik huvi), siis Kullamaal saab see olla Tehisjärve ääres, piirates näiteks Pr. Laine Riistopi, Valla enda ja ka RMK metsa osaliselt. Mujal nagu ei ole – kui just mitte Üdrumal kortermajade taga Amanda pool, aga vist ei. Suures vallas kindlasti Paliveres Pikamäel, Kuliste aasal Kui seame eraomandusele piiranguid, peame olema ka valmis kompenseerima saamata jäänud tulu. Osavallas pean silmas just Pr. Laine Riistopi metsa, metsa mida hetkel elanikud kasutavad puhkuseks-sportiks.	Üdrumal ei ole ametlikku RVK ala Üldiseid metsade tingimusi käsitlev Peatükk 3.18 otsustati üldisemalt ringi kirjutada.
		SAMAS PEAKS KA ROHEALAPIIRANGUD ÜLE VAATAMA. KUI PLANEERING SELLISELT SUVALISELT MINGEID METSAMAJANDAMISE meetreid, kõrgusi, puu arve paneb, siis jumal auta mida nad küll veel kusagil teinud on? IME ET PÕLLUMAJANDUSES VEEL KÜLVISÜGAVUSIEI MÄÄRA JA SEEMNETE ARVU RUUTMEETRIID???	Tulenevalt kavandatavast planeerimiseaduse muutmisest, kus väärtuslik roheala defineeritakse vaid linnas, alevis ja alevikus olevana siis sama sisuga tingimused otsustati määrata kohaliku tähtsusega väärtuslike maastikena.
26	Kullamaa osavallakogu koosoleku protokoll, 08.04.2021 nr 1-10.1/21-4	Ettepanekud: * Kullamaa savimaardla (Koluvere Kullamaa piirkond) planeeringust välja võtta. * 3.18. Metsa majandamise tingimused- eelnõust välja võtta sulgudes olev eksitav tekst (avalikkusele olulised rohealad). * 3.2.2 Kirjeldada ehitamise erandjuhte. * Märkida kaardile matkatee, Kullamaa järv - Palivere puhkekeskus. * Kullamaa kaardil (kolmnurk) märkida elamu- paralleelselt maanteeaga. * Märkida kaardile kergliiklustee algus- Üdruma bussipeatus- Koluvere. * Kajastada/ loetleda paisud. * 3.2.2 Muuta sõnastust lauses- üldised ehituspõhimõtted hajaasustuses, krundi miinimumsuuruse nõuet ei rakendata enne üldplaneeringu kehtestamist maakatastrisse kantud maaüksustele. * 3.15 lisada karjatamise aegade erand.	Kirjutame 3.2.2.-e nii, et ka muud tingimused on täidetud.
27	Janno Randmaa,	Kaardil näidatud Kaarhalli, Martna küla KÜ 45202:001:0209 aiandusalana (värvi), peaks olemasegahoonestusala. Vaadata üle.	Parandatakse

<p>Leiame, et üldplaneeringus ei tule selgelt välja, kuidas on järgitud maakonnaplaneeringus kavandatud asutuse suunamise struktuuri. Maakonnaplaneeringuga on määratud keskuste võrgustik1. Erineva tasandi keskuste määramisel lähtuti maakonnaplaneeringus rahvastiku kahanemisest, töökohtade ja erinevate teenuste paiknemisest. Madalama tasemega keskus teenindab väiksemat hulka rahvastikut ning pakub vähem teenuseid ja töökohti. Tiheasustusalasid maakonnaplaneeringuga ei määratud, need määratakse üldplaneeringuga. Maakonnaplaneeringuga määratud linnalise asutusega alad on kompaktsed asutuse arenguks sobilikud alad, mida iseloomustavad erinevate maakasutusfunktsioonide mitmekesisus, linnaliselt ühtsed teede- ja tehnovõrgud ja arvukate teenuste ja töökohtade olemasolu kohapeal. Linnalise asutusega alad võivad, kuid ei pruugi kattuda maareformi vms tähenduses tiheasustusaladega. Üldplaneeringu käsitlust, kus maakonnaplaneeringu järgsed linnalise asutusega alad (Taebla, Palivere ja Risti alevikud) ja hajaasustuses paiknevad väiksemad külakeskused kannavad ühte viisi nimetust tiheasutusega alad, jääb mulje, et neid mõistetakse samaväärsena. Palume täpsemalt selgitada, milles seisneb tiheasutusega alade arendamise perspektiiv ja kas ning kuidas erineb Taebla, Palivere ja Risti alevike arengu suunamine väiksemate külakeskuste arengu suunamisest. Teeme ettepaneku lisada seletuskirja maakonnaplaneeringu ja üldplaneeringu linnalise asutusega alade ja keskuste hierarhia võrdlev ülevaatlisk skeem, koos selgitusega nende määramise/täpsustamise põhimõtete kohta. Palume üldplaneeringu koostamisel järgida maakonnaplaneeringus kavandatud asutuse suunamise struktuuri. Keskused, linnalise asutusega alad ja tiheasustusalad on küll omavahelises seoses, kuid erineva tähenduse, sisu ja eesmärgiga.</p>	<p>Üldplaneeringus täiendatakse seoseid maakonnaplaneeringu ja üldplaneeringu osas. ÜP lahendus tugineb MP asutust suunavatele suunistele kuid ennekõike lähtutakse valla ruumilise arengu suundumustest ja arenguvajadustest.</p>
<p>Palume anda üldisema arenguala mõiste määratlus. Samuti selgitada, kas ja kuidas on üldisem arenguala seotud asutuse suunamise struktuuriga, maakasutuse juhtotstarvetega ning miks on vajalik see ala määrata.</p>	<p>Lisatakse selgitus. Mõiste määratlus tulenes sõnastatud eesmärgist.</p>
<p>Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu seletuskiri ei ole kooskõlas KSH aruande eelnõuga. Tulenevalt riigikaitse rajatiste tööviime tagamise vajadusest ei saa antud asukohta elektriülikud püstitada praegu, kuid üldplaneeringu ajaperspektiiv on kuni aastani 2030+. Palume lisada selgitus, kuidas toimida, kui asjaolud muutuvad.</p>	<p>Kuna riigikaitse piirangud on peal kooskõlastamist muutunud, siis L! väistavateks teguriteks on looduskaitsealustest linnudest tulevavad piirangud. ÜPd ja KSHD täiendatud vastavalt.</p>
<p>Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu seletuskiri ja KSH aruande eelnõu ei ole kooskõlas. Samuti rõhutame, et maakonnaplaneeringu muutmise ettepanekut tuleb igakülgelt põhjendada. Palume lisada maakonnaplaneeringu muutmise (kahe väärtusliku maastiku lisamine) ja täpsustamise (ettevõtlusalad välja arvamine Koluvere-Kullamaa väärtuslikust maastikust) põhjendused.</p>	<p>ÜPs ja KSHs tehakse täpsustused.</p>
<p>Palume määratleda, mis on tihedamad külakeskused, mis on nende määramise eesmärk ja seos asutuse struktuuriga. Vt ka punkt 1.2., kus teeme ettepaneku lisada mõistete selgitus eraldi peatükina.</p>	<p>Vajalikud täpsustused tehakse. Tegemist on kohaliku taseme määratlusega asutuse suunamisel mida ei saa otseselt seostada MP asutuse struktuuri mõistete. ÜP tingimuste komplekti tuleb vaadelda tervikuna.</p>
<p>Tulenevalt HMS § 55 lõikest 1 peab üldplaneering olema selge ja üheselt mõistetav. Planeeringuotsused ja kaalutlused peavad olema läbipaistvad ja arusaadavad, seejuures peab olema tagatud õiguskindlus, õigusselgus ja õiguspärasus. Toodud lõigust ei selgu, kuidas on tervikuna käsitlevat ala mõistetud, millal tekib vajadus selle määramiseks. Kas alad määratakse samade põhimõtete ja kriteeriumite järgi või on need tulenevalt asukohast erinevad. Palume määratleda terviklikult käsitleva ala mõiste, samuti kirjeldada, kuidas seda määratletakse ja millised on igakordsed kaalumise kriteeriumid.</p>	<p>Lisatakse järgnev täiendus: Ruumiliselt terviklikuks piirkonnaks loetakse antud üldplaneeringu mõistes põhijoonisel kujutatud kindlat maakasutuslikku tähendust omava tähistatud värviga katkematu kaetud ala. Erandina omavalitsuse kaalutusotsusena käsitlevat osa võib olla osakaal katastriüksusest või ka iseseisev katastriüksus üldplaneeringus kujutatud ruumiliselt tervikliku piirkonna sees. Kaalutusotsuse tegemisel tuleb tagada kavandatava ehitise sobivus keskkonda nii oma mahult kui otstarbalt, et ehitise tulenev mõju ei halvendaks ümbritsevat keskkonda ning ehitisele oleks tagatud juurdepääs ja tehnovõrkudega ühendatus.</p>
<p>Palume selgitada, mida tähendab või sisaldab endas täiendav naabrite või avalikkuse kaasamine, samuti palume selgitada kahjuliku mõju mõistet. Ühtlasi palume veenduda, et mõistet krunt kasutatakse siin PlanS § 6 punkti 8 tähenduses, vastasel juhul soovime tungival kasutada mõnda teist määratlust, sest krundi tähendus on planeerimisseaduses väga selgelt seotud ainult detailplaneeringuga.</p>	<p>Kahjuliku mõju mõiste on selgitatud. Krundi mõiste kasutamist muudetakse kogu seletuskirjas. Kaasamise ulatus sõltub igakordselt olukorrast ja mõjude ulatusest.</p>
<p>Juhime tähelepanu, et üldplaneeringu seletuskiri ja KSH aruande eelnõu ei ole kooskõlas. Palume need kooskõlla viia.</p>	<p>Vajalikud täpsustused tehakse. Taebla tingimus oli viidud tiheasustusalade peatükki!</p>
<p>Kirjeldatakse linnatänavate projekteerimise põhimõtteid, kuid ei selgu, millised on liikuvuse planeerimise üldpõhimõtted, millised on ligipääsetavuse tagamise põhimõtted ja kuidas neid rakendatakse. Palume peatükki selles osas laiendada. Juhime tähelepanu, et lisaks haridusasutustele, pooidile, töökohtadele on oluline ka ohutu ligipääs ühistranspordi peatustele.</p>	<p>Liikuvuse üldpõhimõtted on piisavad.</p>
<p>Joonistel ei ole avalikuks kasutamiseks vajalikud erateed leitud. Soovitame teha avalikuks kasutamiseks vajalike teede skeemi või muuta erateed märgatavaks olemasolevatel joonistel. Samuti juhime tähelepanu, et vastavalt PlanS § 77 lõikele 8 juhul, kui üldplaneeringu koostamise käigus selgub, et üldplaneering võib kaasa tuua tuua kinnisasja või selle osa sundvõõrandamise või selle suhtes sundvalduse seadmise vajaduse, teatab planeeringu koostamise korraldaja seda kinnisasja omanikule 7 päeva jooksul sundvõõrandamise või sundvalduse seadmise vajaduse ilmnemise päevast arvates.</p>	<p>Omavalitsus leiab, et teavitamine on ennekõike vajalik nendel lõikudel, kus varasemates ÜPdes avalikuks teed määratud ei olnud. Vald hindab täiendavalt kehtivat seadusandlust ning vajadusel rakendab laiemat eraomanike teavitamist.</p>
<p>Nõustume, et riigi eriplaneeringut üldplaneering muuta ei saa. Küll aga tuleb üldplaneeringuga seada raudteed ja ümbritsevat maakasutust seostavad tingimused, samuti rattaparklad, parklad rongipeatustes, jalg- ja jalgrattateede sihtkohad jms.</p>	<p>Täiendavad parkimisalad rongipeatustes on kavandatud läbi maakasutuse juhtotstarbe. Kergliiklusteede võrgustik on seotud sõlpunktidega. Jalgrattaparklate kavandamine ei ole ÜP täpsuste ning need nähakse ette vastavalt vajadusele.</p>

<p>Palume üldplaneeringu koostamisel arvestada KSH aruande eelnõus toodud leevendavate meetmetega. Samuti palume lisada, millised tegevused on vajalik sooritada pärast päikeseparkide eemaldamist, et väärtuslikku põllumajandusmaad oleks võimalik taaskasutada põllumajanduslikul otstarbel.</p>	<p>Kõik KSH leevendavad meetmed on arvesse võetud.</p>
<p>3.9.1. Üldplaneeringus on rohevõrgustik jaotatud tuumaladeks ja koridorideks. Nii maakonnatasandi rohevõrgustiku määratlemise metoodikas (Sepp, Jagomägi, 2002) kui ka üldplaneeringutasandi rohevõrgustiku planeerimisjuhendis (2018) soovitatakse kasutada tugiala mõistet. Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ kohaselt on Eestis määratletud 12 olulisemat rohelise võrgustiku tuumala, millest üks, Lääne-Eesti madalik, asub Lääne maakonnas. Tuumalad omakorda koosnevad tugialadest ja neid siduvatest rohekoridoridest. Maakonnaplaneeringus on rohelise võrgustiku tugialad jaotatud rahvusvahelise ja riikliku tähtsusega ning maakondliku tähtsusega tugialadeks. Rahvusvahelise ja riikliku tähtsusega tugialade olulisus tuleneb eelkõige ranniku- ja pärandkoosluste ning lindude rände- ning pesitsuspaikade olemasolust. (Matsalu märgala, Haapsalu laht koos Vormsi saare ja Noarootsi poolsaarega ja Nõva piirkond). Maakondliku tähtsusega suuremad tugialad moodustuvad Nõva piirkonnast lõunas ja Noarootsi piirkonnast idas paiknevad Suursoo ja Leidissoo, Paliverest lõuna suunas Marimetsa raba ja Uuemõisast lõunasse jääv metsatukkade, väiksemate soode ja niitude kogum. Palume üldplaneeringus läbivald kasutada juhendis soovitatud ja maakonnaplaneeringus kasutatud mõisteid, samuti üldplaneeringusse sisse tuua rohevõrgustiku hierarhia. Vajadusel on võimalik maakonnaplaneeringus toodud rohevõrgustiku paiknemist ja hierarhiat täpsustada (palume lisada ka põhjendused).</p> <p>3.9.2. Üldplaneering seab hajaasustuses paiknevale rohevõrgustikule tingimustena KSH-s välja toodud tugialade ja koridoride ulatust käsitlevad leevendavad meetmed, kuid ei selgita, kuidas meetmete rakendamine tagatakse. Palume selgitust lisada. Maakonnaplaneering määratleb rohelise võrgustiku arengu põhimõtted maakonna tasandil, andes sisendi kohaliku omavalitsuse üldplaneeringu koostamiseks (ptk 3.3.1). Maakonnaplaneeringu kohaselt Natura aladest välja jäävate rohelise võrgustiku alade detailsemad kasutamise ja säilitamise tingimused tuleb määrata üldplaneeringuga. Märgime, et üldplaneeringus ei ole maakonnaplaneeringus antud üldiseid põhimõtteid rohelise võrgustiku siduse säilitamiseks ja toimumiseks kajastatud ega ka täpsustatud. PlanS § 75 lõige 1 punkt 10 näeb ette, et üldplaneeringu üheks ülesandeks on rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine. Palume seletuskirja täiendada.</p>	<p>Vajalikud täpsustused viidi materjalidesse.</p>
<p>3.10. Ptk 3.17.3. Väärtuslike rohealade määramine on märgitud RMK poolt kasutusele võetud kõrgendatud avaliku huviga alad (KAH-alad) on üldplaneeringu mõistes väärtuslikud rohealad (RMK võib määrata ise üldplaneeringule lisaks KAH-alasid). Täiendavate aladena on märgitud Palivere alevikust idasse jääv aktiivselt kasutatav puhke- ja virgustuspiirkond, Tuksi külast edelasse jääv orienteerumise püsiaralde piirkond ning Rannakülas Nõva – Rannküla tee ja mere vahele jääv metsamassiiv. Juhime tähelepanu, et ei väärtuslike rohealade mõisteid ei ole määratletud ning ei ole selgitatud, kes ja kuidas neid määrab, samuti ei ole kirjeldatud nende seost KAH aladega. Ei ole arusaadav, millistele aladele on lisatud täiendavad alad. Juhime tähelepanu, et Riigikogu menetlusse võetud PlanS eelnõu § 1 punktiga 5 muudetakse PlanS § 6 punkti 16 – täpsustatakse roheala mõisteid. Nähakse ette, et roheala on loodusliku või inimtekkelise päritoluga taimkattega ala linnas, alevis ja alevikus ning külade tiheasustusega aladel (vt täpsemalt eelnõu seletuskiri lk 8). Teeme ettepaneku arvestada koostatavas üldplaneeringus täpsustatava roheala mõistega. Soovitame KAH alasid põhjendada pigem valiku kasutuse vajaduse (puhkemets, virgustusmets, ka kaitsemets) kaudu.</p>	<p>Otsustati väärtuslikud metsad määratleda üldplaneeringus, kui kohaliku tähtsusega väärtuslikud maastikud.</p>
<p>3.11. Ptk 3.18. Metsa majandamise tingimused. Keskkonnaamet võib põhjendatud juhtudel seada õigusaktidest lähtuvalt täiendavaid tingimusi metsateatistega kavandatud raie tegemiseks. Planeeringuga seatavad tingimused peavad olema igakülgsest kaalutud ja analüüsitud, sisuliselt põhjendatud, hinnatud peavad olema ka kaasnevad mõjud. Palume metsade majandamisele seatavaid tingimusi ja nende seadmist täiendavalt põhjendada.</p>	<p>Metsade üldtingimused sõnastati ringi.</p>
<p>Juhime tähelepanu, et üldplaneeringus kasutatud ehitisealune pind ja planeerimisealuse kohane mõiste ehitisealune pind ei ole samasisulisel. Mõiste ehitisealune pind on määratletud ehituseadustiku alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri määruses nr 57 „Ehitise tehniliste andmete loetelu ja arvestamise alused“. Määruse § 19 lõike 1 kohaselt on ehitisealune pind hoonealune pind või rajatisealune pind. Palume üldplaneeringus läbivald kasutada planeerimisealuse kohaseid mõisteid.</p>	<p>Mõisted lisati planeeringusse.</p>
<p>3.13. PlanS § 3 lõike 2 punkti 5 kohaselt on üldplaneeringu koostamise korraldaja ülesanne planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine, sealhulgas keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldamine. Üldplaneeringu dokumentidest peab selguma, kas ja milliste teemade lõikes on hinnatud asjakohaseid mõjusid või põhjendatud, miks asjakohaseid mõjusid ei ole hinnatud. KSH aruande eelnõu kokkuvõttes on toodud, et üldplaneeringus on arvestatud kõigi oluliste keskkonnamõjudega, esitatud leevendavate meetmete koondloetelu ning lisatud, et konkreetsete tingimustena väljendavad meetmed on kajastatud üldplaneeringu vastavates peatükkides. Kuid üldplaneeringu seletuskirja eelnõust ei selgu, kas ja kuidas (osaliselt või kõik) KSH-s toodud ettepanekutega (leevendavate meetmetega) on arvestatud. KSH aruande on planeeringu lisa, seetõttu peab mõjude hindamise olulisi tulemusi, järeldusi ja leevendavaid meetmeid sisaldama üldplaneering. Märkida tuleb ka seda, kui olulised negatiivsed mõjud puuduvad.</p>	<p>Täiendused tehakse.</p>
<p>3.14. Arvukalt on üldplaneeringu seletuskirjas tingimuste seadmisel kasutatud väljendit erandjuhul. Üldplaneeringus on asjakohane selgitada, mis võib erandjuhuks olla ja millised on erandjuhul toimetamise reeglid. Teeme ettepaneku avada konkreetsemalt (kas näidete abil või muul moel) erandjuhtude käsitamine, seejuures pidades silmas paindlikkust edasiste kaalutusotsuste tegemisel. Sellisel juhul on hilisemal üldplaneeringu tõlgendamisel vähem riski takerduda rasketesse vaidlustesse võimalike huvitatud isikutega. Sama ettepanek hõlmab ka ekspertarvamuste toel tegustemist. Soovitame kaaluda vajadust (analoogselt projekteerimistingimustega) arutada ekspertarvamust/ekspertarvamusi avalikkusega, enne võimalikke mõjusid omava tegevuse otsustamist.</p>	<p>Kohad vaadatakse üle ja tehakse asjakohasel juhul täpsustused.</p>
<p>Palume kirjeldada vastavates peatükkides, kuidas on transpordi sõlmepunktid seotud asustuse suunamise ja keskustega, samuti liikuvuse üldpõhimõtetega.</p>	<p>Leiame, et seosed on võimalik kaardilt vaadelda ja täiendavad kirjeldused ei ole ÜP kui KOV tööriista mõistes vajalikud.</p>
<p>Lähtudes esitatud üldplaneeringu materjalidest ja võttes aluseks PlanS § 81 lõike 3 ning arvestades riigihalduse ministri 01.02.2019 käskkirja nr 1.1-4/16 punktis 2 antud volitust, ei pea Rahandusministeerium vajalikuks määrata Lääne-Nigula valla üldplaneeringule täiendavalt koostöötegitajaid ja kaasatavaid isikuid, lisaks eespool nimetatud ja lähteseisukohtades nõutuile. Koostöö tegemisel tuleb kohalikul omavalitsusel lähtuda Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määrusest nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“.</p>	<p>Võtame teadmiseks.</p>
<p>Ühtlasi palume jälgida, et üldplaneeringu koostamises oleksid kaasatud kõik isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada ja isikud, kes on avaldanud soovi olla kaasatud üldplaneeringu koostamisel.</p>	<p>Võtame teadmiseks.</p>
<p>Täiendavalt juhime tähelepanu, et PlanS § 87 lõikest 3 lähtuvalt avalikustatakse koos üldplaneeringuga ka üldplaneeringu kohta PlanS § 85 lõike 1 alusel antud kooskõlastused ja arvamused.</p>	<p>Võtame teadmiseks.</p>
<p>Täname, et olete veebilehel koos üldplaneeringuga avalikustanud ka selle digitaalsed kihid. Palume digitaalsetele kihtidele lisada teave, millises formaadis need on ja mis programmiga saab neid avada.</p>	<p>Võtame teadmiseks.</p>
<p>Palun saata vastus eeltoodud ettepanekute ja märkustega arvestamise kohta ning hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Lääne talitust kursis üldplaneeringu menetlusega ja teavitada kõikidest avalikest aruteludest.</p>	<p>Arvestame.</p>